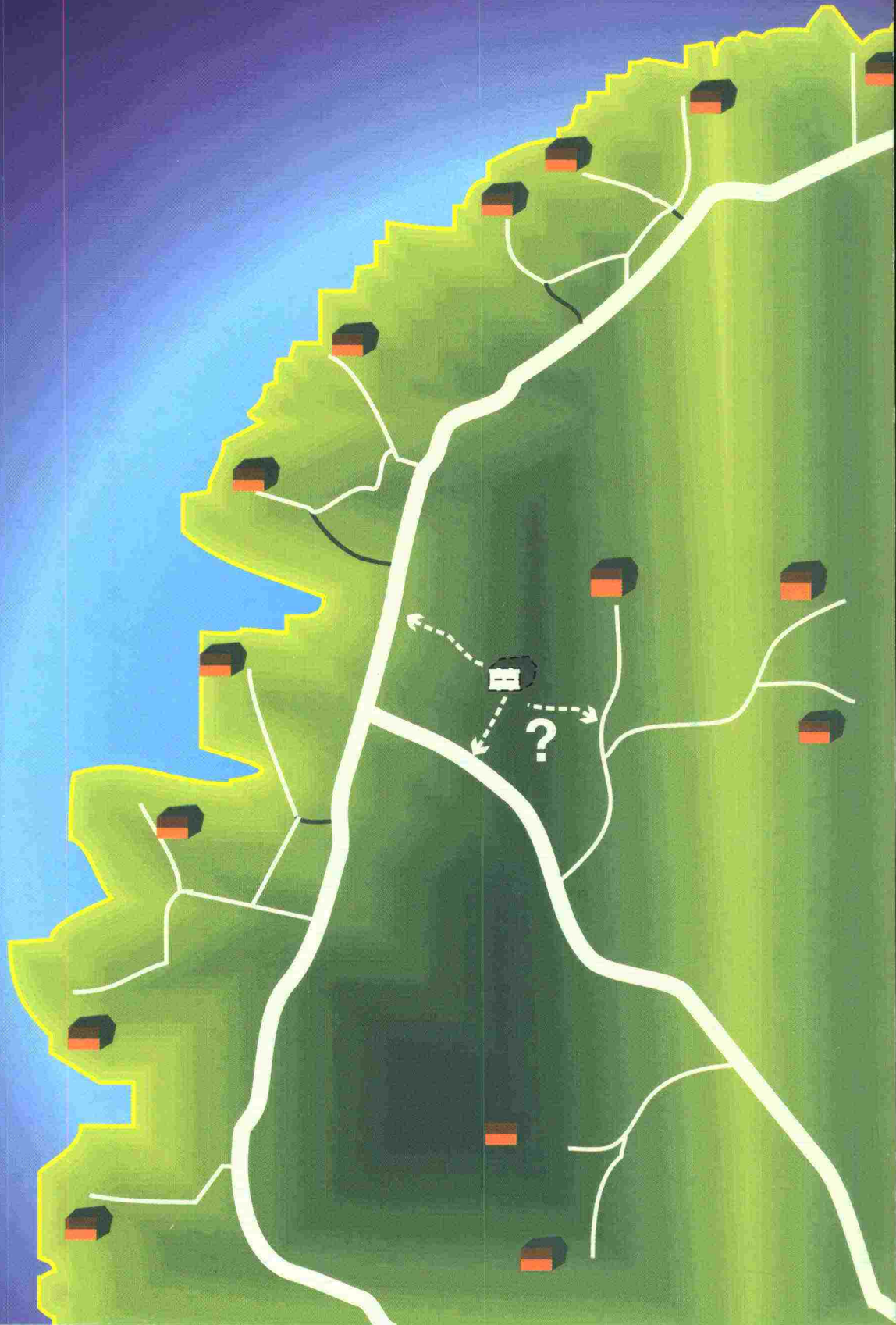

Tielaitos

Yksityisten teiden liittymät

Lupa-asioiden käsittely

Liikenne ja
tieverkko

Helsinki 1997

Tiehallinto
Tie- ja liikenneolojen
suunnittelu

Yksityisten teiden liittymät

Lupa-asioiden käsittely

Tielaitos

Tiehallinto, tie- ja liikenneolojen suunnittelu

Helsinki 1997

2. painos
ISBN 951-726-327-9
TIEL 2120005
Painotalo Suomenmaa
Oulu 1997

Julkaisun kustannus ja myynti:
Tielaitos, hallintopalvelut,
painotuotemyynti
Telefax 0204 44 2202

Joutsenmerkin arvoinen paperi

Tielaitos

Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puh. vaihde 020444 150

Tielaitos
Tiehallinto

MUU OHJAUS

22.4.1997

97/20/Hos-48
136/96/20/TIEL

ASIARYHMÄ
247

Tiepiirit

SÄÄDÖSPERUSTA
TieL 117.2 §

KORVAA/MUUTTAA
Yksityisten teiden liittymät, TVH 722639

KOHDISTUVUUS
Tiepiirit

VOIMASSA
Toistaiseksi

ASIASANAT
Yksityiset tiet, liittymät

YKSITYISTEN TEIDEN LIITYMÄT

Ohjeessa käsitellään yksityisten teiden liittymälupamenettelyä ja luvan harkinnassa noudatettavia yleisiä periaatteita. Se on tarkoitettu ensisijaisesti liittymälupa-asioiden valmistelijoille ja päättäjille. Lupamenettelyä on käsitelty sekä yleisen tien liikenteen kannalta että Tielaitoksen asiakaspalveluna.

Liittymälupamenettelyn yhteydessä joudutaan usein ratkomaan sellaisia kysymyksiä, jotka kuuluvat maankäytön suunnittelun piiriin tai vaativat laajempaa otetta liikenteellisten kysymysten ratkaisemiseen. Liittymälupien valmisteluprosessilla on varmistettava, että lupa-asioiden käsittelijöillä on mahdollisuus käyttää hyväksi tiepiirissä olevaa tiensuunnittelun ja maankäytön suunnittelun asiantuntemusta. Näiltä osin viitataan myös voimassa oleviin tiensuunnittelu- ja muihin ohjeisiin sekä maankäytön ja liikenteen suunnitteluprosessien käyttämiseen ongelmien ratkaisemiseksi.

Johtaja

Jukka Isotalo

Apulaisjohtaja
Tie- ja liikenneolojen suunnittelu

Kari Karessuo

LISÄTIETOJA

Niilo Tykkyläinen
TIEL/Tie- ja liikenne-
olojen suunnittelu
puh. 0204 44 2324

Seppo Kaasinen
TIEL/Tienpidon hankinnat
puh. 0204 44 2500

JAKELU/MYYNTI
Tielaitos, hallintopalvelut,
painotuotemyynti
telefaxi 0204 44 2202

Tiedoksi: Liikenneministeriö
Lääninoikeudet
Ympäristökeskukset
Maakuntien liitot
Suomen Kuntaliitto
Oppilaitokset
J
Keskushallinnon yksiköt

ALKUSANAT

Yksityisten teiden liittymät, lupa-asioiden käsittely -ohje on laadittu tielaitoksen keskushallinnossa. Työtä ohjasi työryhmä, johon kuuluivat

Tieinsinööri	Niilo Tykkyläinen	Keskushallinto, puheenjohtaja
Apulaisjohtaja	Aulis Nironen	Keskushallinto
Rak.mest.	Timo Hokka	Uudenmaan tiepiiri
Insinööri	Markku Aarikka	Turun tiepiiri
Rak.mest.	Seppo Korhonen	Kaakkois-Suomen tiepiiri
Rak.mest.	Timo Kannisto	Hämeen tiepiiri
Insinööri	Jorma Lähetkangas	Savo-Karjalan tiepiiri
Rak.mest.	Rismo Virpimaa	Keski-Suomen tiepiiri
Rak.mest.	Mikael Björnses	Vaasan tiepiiri
Dipl.ins.	Timo Mäkikyrö	Oulun tiepiiri
Insinööri	Timo Heikkilä	Lapin tiepiiri
Arkkitehti	Markku Axelsson	Suomen Kuntaliitto

Työryhmän asiantuntijoina ovat olleet apulaisjohtaja Pauli Velhonoja, dipl.ins. Ari Liimatainen, dipl.ins. Jorma Saarelainen, ylitarkastaja Seppo Kaasinen, tie-insinööri Auli Forsberg ja dipl.ins. Juhani Mänttari Tielaitoksen keskushallinnosta. Konsulttina toimi Suunnittelukolmio Oy.

Ohje on hyväksytty Tielaitoksen johtoryhmässä.

Helsingissä huhtikuussa 1997

Tie- ja liikenneolojen suunnittelu

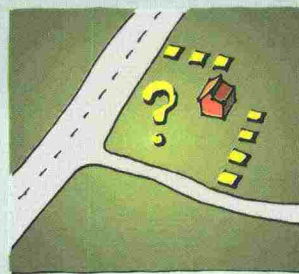
SISÄLTÖ

1 LUPAMENETTELYN YLEISET PERIAATTEET	9
2 LUPAMENETTELYITÄ OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ	12
2.1 Yleistä	12
2.2 Kaavan ulkopuoliset alueet	13
2.2.1 Käsitteitä	13
2.2.2 Liittymät moottori- ja moottoriliikenneteihin	14
2.2.3 Liittymät maanteihin	14
2.2.4 Liittymät paikallisteihin	15
2.2.5 Maatalousliittymät	15
2.3 Kaava-alueet	15
2.3.1 Yleistä	15
2.3.2 Kaavojen erot liittymäasioissa	16
3 LUPA-ASIAN HOITAMINEN	17
3.1 Toimintaympäristö	17
3.2 Lupakäsittelyn päävaiheet	18
3.3 Luvan hakeminen	19
3.4 Lupapäätöksen valmistelu	20
3.4.1 Päätöksenteon tueksi tehtävät selvitykset	20
3.4.2 Lupa-asian valmisteluun liittyvä vuorovaikutus	22
3.5 Päätöksenteko	23
3.5.1 Lupapäätös	23
3.5.2 Muutoksenhaku päätökseen	24
3.6 Valvonta	25
3.6.1 Valvonnan tehtävät	25
3.6.2 Pakkotoimenpiteet	25
4 LUPAHARKINNAN LIIKENTEELLISET PERUSTEET	26
4.1 Yleistä	26
4.2 Liittymätiheys ja liittymäväli	26
4.3 Liittymän paikka	28
4.4 Liittymätyyppi	30
4.5 Kuivatusjärjestelyt	32
4.6 Liikenteenohjaus	34
5 KUSTANNUSVASTUU	35
6 LUPAHARKINTAAN JA VALVONTAAN LIITTYVIÄ NÄKÖKOHTIA	36

LIITTEET

Yksityisten teiden liittymät

Lupa-asioiden käsittely

1 LUPAMENETTELYN YLEISET PERIAATTEET

Yksityisen tien liittämiseksi yleiseen tiehen tarvitaan tienpitoviranomaisen lupa. Lupamenettelyn tarkoitus on saattaa uudet liittymät Tielaitoksen harkittavaksi, jotta yleisten teiden liikenneturvallisuus- ja liikenteen sujuvuusnäkökohdat tulevat riittävän hyvin ja teiden liikenteellisen merkityksen mukaisesti otettua huomioon. Lupamenettelyssä arvioidaan myös liittymän vaikutusta maankäytön kehittymiseen; tarkoituksena ennakoida tulevia liikenne- ja liittymätarpeita. Varsinaiset maankäyttöratkaisut harkitaan kuitenkin kaavoituksen ja poikkeuslupamenettelyiden yhteydessä.

Tielaitoksen liittymäpolitiikan puitteina ovat tielaissa säädetty lupamenettely sekä mahdollisuus järjestellä olemassa olevia liittymiä laatimalla liittymäsuunnitelmia ja kieltämällä muut kuin suunnitelmissa osoitetut liittymät. Liittymäpolitiikkaan vaikuttavat myös liikenneministeriön ja Tielaitoksen päätöksissä, suunnitteluohjeissa ja maankäyttöä koskevissa suunnitelmissa tieverkolle asetetut laatuvaatimukset.

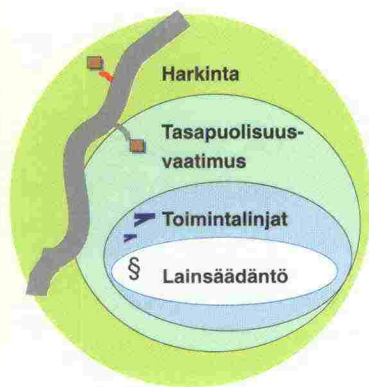
Lupamenettely liittyy kiinteästi moniin sekä tiepiiriin omiin että kuntien ja muiden yhdyskuntasuunnittelun osapuolten toimintoihin. Se edellyttää tiepiiriltä selkeää liittymäpolitiikkaa niin, että luvanhakijat saavat tasapuolisen kohtelun ja yleisten teiden liikenteelliset tavoitteet tulevat turvattua: Lupamenettelyllä myös tuetaan kaavoituksessa sovittujen sekä muiden yleisesti hyväksytyjen maankäyttötavoitteiden toteutumista.

Lupamenettelyiden soveltaminen

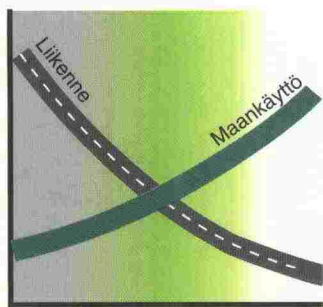
Yksityisten teiden liittymillä on huomattava merkitys erityisesti korkealuokkaisten ja vilkasliikenteisten teiden liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen — liittymien lisääminen aiheuttaa uusia häiriöitä liikennevirtaan, ja lisää onnettomuusriskiä. Valta- ja kantateillä, jotka toimivat valtakunnallisen ja yleensä pitkämatkaisen liikenteen välittäjänä, liikenteellisten tekijöiden painoarvo on lupamenettelyssä suuri. Sen vuoksi liittymien, poistumien ja risteämien järjestetään teknisesti hyvien ja riittävän kaukana toisistaan olevien liittymien kautta. Vastaavasti seututeillä ja yhdysteillä, jotka kokoavat liikennettä valta- ja kantateille sekä kuntakeskuksiin, maankäyttönäkökohtien painoarvo on suurempi.

Uusia yksityisten teiden liittymiä harkittaessa tarkastellaan aina laajempaa kokonaisuutta ja mahdollisuuksien mukaan niiden liikenne johdetaan yleisille teille alempiluokkaisten yleisten teiden, kaavateiden tai jo olemassa olevien yksityisten teiden kautta. Jos se ei ole mahdollista, liittymälupia myönnettäessä noudatetaan liittymätiheyden ja -välin ohjeellisia arvoja (ohjearvot kohdassa 4.2). Lupa liittymän rakentamiseksi voidaan antaa vasta sitten, kun sen vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen on tyydyttävällä tavalla ratkaistu.

Taajamien läheisyydessä liittymälupien hakeminen liittyy usein merkittävään maankäytön laajentumiseen: markettien, teollisuuslaitosten ja asuntoalueiden rakentamiseen sekä asutuksen laajenemiseen taajaman ulkopuolelle. Lupamenettelyllä tuetaan suunnitellun maankäytön ja hyväksyttävien maankäyttöperiaatteiden toteutumista sekä pyritään estämään liikenneturvallisuuden ja

Liittymähakemuksesta tehtävä päätös edellyttää monipuolista harkintaa

Valtatie Kantatie Seututie Yhdystie

Liikenteen ja maankäytön painoarvo lupaharkinnassa

liikenteen joustavuuden kannalta epäsuotavan maankäytön kehittymistä. Runsaasti maankäyttöä synnyttävät liittymäratkaisut harkitaan maankäytön suunnittelun näkökulmasta yhteistyössä kuntien rakennusvalvonnan ja maankäytön suunnittelun kanssa.

Liittymälupa tarvitaan usein rakennuslupaa varten. Sen vuoksi on tärkeää, että kunta rakennuslupamenettelyssä ja tiepiiri liittymälupamenettelyssä noudattavat yhtenäisiä periaatteita. Silloin, kun kunnan ja tiepiirin näkemykset yksittäisissä tapauksissa poikkeavat toisistaan, pyritään neuvottelemalla löytämään yhteinen linja, joka on kohtuullinen kaikkien osapuolten kannalta.

Liittymäsuunnitelman laatiminen ja liittymäkielto

Liittymäsuunnitelma, jossa kielletään muut kuin suunnitelmassa osoitetut liittymät, laaditaan kaikille valta- ja kantateille ja myös muille teille silloin, kun tie on korkeatasoinen, liikennemäärä on suuri ja liikenne on luonteeltaan pitkämatkaista. Vilkailla päätieosuuksilla liittymä rakenteisiin törmääminen sekä hitaat ajoneuvot ja työkoneet aiheuttavat niin suuren liikenneturvallisuusriskin, että liittymäsuunnitelmassa on perusteltua mahdollisuuksien mukaan käsitellä myös maatalousliittymien järjestelyt.

Valvonta

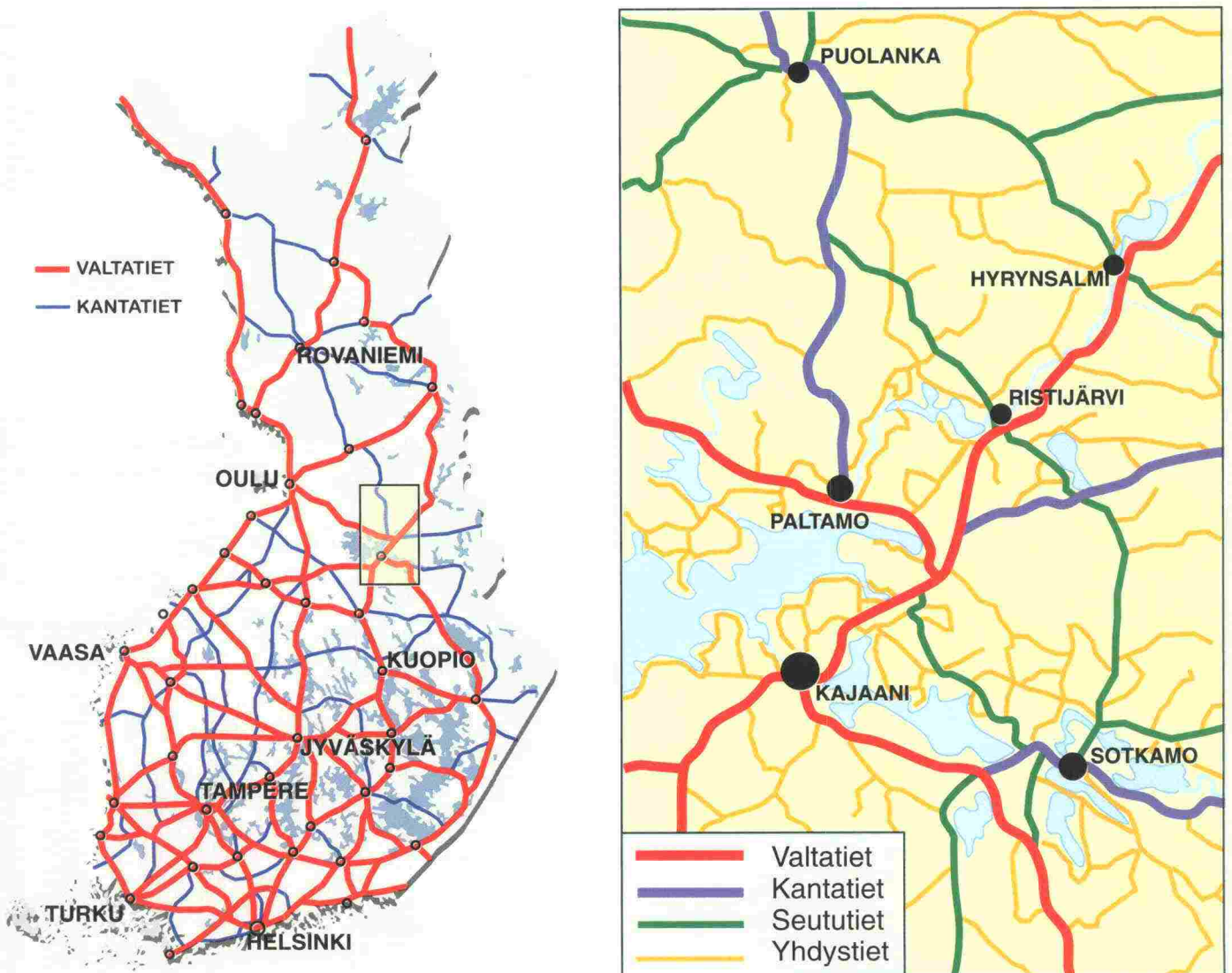
Lupamenettelyssä valvotaan, että liittymien rakentaminen, kunnossapito ja käyttö ovat annettujen ohjeiden ja lupaehtojen mukaiset. Luvattomaan rakentamiseen ja käyttötarkoituksen olennaiseen muuttamiseen puututaan heti, kun väärinkäytös havaitaan. Lupamenettelyssä myös seurataan liittymien liikenneturvallisuutta ja tarvittaessa tehdään aloitteita yksityisten teiden liittymäsuunnitelmien laatimiseksi.

Valvonnan tueksi tiepiireissä pidetään ajantasalla tiedot tieosuuksista, joilla on voimassa liittymäsuunnitelma tai liittymäkielto. Lisäksi ainakin valta- ja kanta-teistä sekä muista teistä, joille on laadittu liittymäsuunnitelma, pidetään rekisteriä, jossa on tiedot

- rakennetuista liittymistä,
- myönnettyistä liittymäluvista,
- liittymäsuunnitelman mukaisista liittymistä, joita ei vielä ole rakennettu,
- liittymien käyttötarkoituksesta ja
- kielteisistä liittymäpäätöksistä.

**LIITYMÄSUUNNITELMA
LAADITTAAN KAIKILLE VALTA-
JA KANTATEILLE**

**VALVONNAN TUKENA YLLÄPIDE-
TÄÄN LIITYMÄREKISTERIÄ**

Kuva 1: Yleisten teiden toiminnallinen luokitus

Taulukko 1: Tiestön laatutasotavoitteita taajamien ulkopuolella

	Valtatiet LM:n päätös 2.12.1992	Kantatiet LM:n päätös 21.6.1994	Seututiet TIEL päätös 13.6.1994
Mitoitusnopeus (km/h)	Mo ja Mol: 120 Muut: 100	100/ 80	80
Leveys (m)			
KVL: < 3 0009,0	8,0	7,0	
3 000 - 6 000	10,5	9,0	8,0
6 000 - 10 000	10,5	10,5	9,0
10 000 - 12 000	*)10,5/ Mol/ Mo	*)10,5/ Mol/ Mo	
> 12 000	Mo	Mo	

*) Tiejakson verkollinen sijainti ratkaisee

Mo = Moottoritie

Mol = Moottoriliikennetie

2 LUPAMENETTELYITÄ OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

2.1 Yleistä

Yksityisten teiden liittymäasiat ovat varsin tarkkaan säädeltyjä. Lähtökohtana voidaan pitää *kiinteistönmuodostamislakia*, jossa on säädetty, että jokaiselle kiinteistölle ja palstalle on järjestettävä tarpeellinen kulkuyhteys (156 §). Käytännössä kulkuyhteys tarkoittaa liittymää yleiseen tiehen joko toisen yksityisen tien kautta tai suoraan ja mahdollisesti rasiin määrittämistä toiselle kiinteistölle. Myös *rakennuslainsäädäntö* edellyttää kulkuyhteyden varmistamista: Rakennuslupahakemusta tutkittaessa on kiinnitettävä huomiota mm. siihen, että rakennuspaikalle on ajokuntoinen pääsytie tai mahdollisuus sellaisen järjestämiseen on olemassa (RakA 53 § ja 125 §) ja, jos pääsytien liittämiseksi yleiseen tiehen tarvitaan tielain mukainen lupa, se on liitettävä rakennuslupahakemukseen (RakA 137 §).

Liittymälupa-asioiden käsittelyä ja lupien myöntämistä säätelevät lainkohdat sisältyvät pääasiallisesti *tielakiin*. *Yksityistielaisissa* on kuitenkin merkittävä lupasian hoitamista ohjaava säännös: Kun on kysymys yksityisen tien rakentamisesta tai siirtämisestä ja kun tie johtaa yleisen tien alueelle, tietoimituksesta on ilmoitettava tiepiirille (YksTieL 44 §). Ilmoitusvelvollisuus mahdollistaa sen, että tietoimitus ja liittymälupa-asia käsitellään samanaikaisesti, jolloin ne asiakkaan kannalta ovat samaa tietoimitusprosessia.

LUPAMENETTELYN
PUITTEET ON MÄÄRITELTY
TIELAISSA

Tielaisissa määriteltyjä lupamenettelyitä sovelletaan seuraavasti:

- Yksityiskohtaisten kaavojen ulkopuolella kaikki yksityisiä teitä koskevat lupamenettelyt perustuvat tielain 52 §:n säännöksiin. Niissä lupaharkinnan puitteet on määritetty sen mukaan, millaiseen tiehen liittymää haetaan. Maatalousliittymistä on kuitenkin säädetty erikseen (ks. kuva 2).
- Yksityiskohtaisten kaavojen alueilla lähtökohtana on se, että liikennejärjestelyt ovat kaavan vahvistamispäätöksen sekä vahvistetun katu- tai kaavatiepiirustuksen mukaiset (RakL 36 § ja 96 §). Tielain mukaista lupaa liittymän rakentamiseksi ei silloin tarvita. Liittymän rakentamisesta on kuitenkin ilmoitettava tienpitoviranomaiselle (TieL 53 §), joka valvoo, että liittyminen yleiseen tiehen toteutetaan asianmukaisesti, sekä antaa ohjeet, joita liittymän rakentamisessa on yleisen tien liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden vuoksi noudatettava.
- Vahvistettujen [osa]yleiskaavojen ja varsinkin ns. delegointi[osa]yleiskaavojen alueilla kaavan mukaisia liikennejärjestelyitä voidaan pitää sovittuina. Liittymän tekeminen yleiseen tiehen edellyttää kuitenkin tielain 52 §:n mukaista lupamenettelyä.
- Maanomistajien suostumuksella toteutettavan moottorikelkkailureitin tai muun ulkoilureitin risteäminen yleisen tien kanssa edellyttää tielain 53 §:n mukaista lupaa tiealueeseen kohdistuvaa työtä varten (ns. työlupaa).
- Jonkin muun lain nojalla vahvistetun suunnitelman toteuttamisessa ei tarvita tielain mukaista lupaa (esimerkiksi, kun ulkoilulain nojalla vahvistettu moottorikelkkailureitti risteää yleisen tien). Työstä on kuitenkin ilmoitettava Tielaitokselle, jotta se voi antaa tarvittavat ohjeet tiealueella tehtävää työtä varten ja valvoa, ettei työstä aiheudu vaaraa tai haittaa yleisen tien liikenteelle (TieL 53 §).

Kuva 2: Lupamenettelyt yksityisten teiden sekä katujen ja kaavateiden liittämiseksi yleisiin teihin

2.2 Kaavan ulkopuoliset alueet

2.2.1 Käsitteitä

Liittymän käyttötarkoitus

Yksityisen tien liittymän käyttöä voidaan liikenneturvallisuussyistä rajoittaa määrittelemällä liittymälupamenettelyssä tai liittymäsuunnitelmassa liittymän käyttötarkoitus esimerkiksi seuraavasti:

- *Elinkeinojen harjoittamiseen tai erityiskäyttöön tarkoitettu liittymä (YE)*. Käyttötarkoitus määritetään tapauskohtaisesti. Kyseessä voi olla huoltoasema, teollisuuslaitos, palvelulaitos (kauppa, pankki, posti tms.) varastoalue, maanesten otopaikka tai jonkin muun erityisesti määritelty käyttö.
- *Asuinkiinteistön liittymä (YA)*. Liittymä palvelee maatilakeskuksen tai omakotikiinteistön liikennettä.
- *Lomakiinteistön liittymä (YL)*. Liittymä palvelee pääasiassa lomakiinteistön liikennettä.
- *Maa- ja metsätalousliittymä (=maatalousliittymä) (M)*. Tielain tarkoittaman maatalousliittymän käyttötarkoitus on rajattu yksinomaan maatalous- tai metsätalousajoon (usein kysessä on vain ojan ylikulku, jonka jatkeena ei ole tietä). Maatalousliittymän myöntämisperusteista on tielaisissa säädetty erikseen.
- *Kevytliikenteen liittymä (YK)*.
- *Ulkoilureitti (YU)*.

Liittymäsuunnitelma ja liittymäkielto.

Tielain 50 §:n 1. momentin perusteella Tielaitos voi laatia asema- tai rakennuskaavan ulkopuolella olevan maantien liikennöitävyyden ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi liittymäsuunnitelman (ent. yksityisten teiden liittymä- ja järjestelysuunnitelma). Suunnitelmassa osoitetaan sallittavien liittymien paikat, liittymien käyttötarkoitukset ja korvaavat kulkuyhteydet poistuville liittymille. Suunnitelmassa voidaan myös kieltää muiden liittymien rakentaminen (liittymäkielto). Erityisestä syystä säädöstä voidaan soveltaa myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan.

Liittymäsuunnitelma voidaan laatia tiesuunnitelman yhteydessä tai erillisenä suunnitelmana. Sitä käytetään, kun on tarpeen tehdä laajempia yksityisten teiden järjestelyitä. Liittymäsuunnitelman mukaiset järjestelyt tehdään Tielaitoksen kustannuksella. Yksittäistapaukset pyritään pääsääntöisesti hoitamaan sopimusteitse. Myöhemmin mahdollisesti pidettävien tietoimitusten yhteydessä sopimusten mukaiset järjestelyt on syytä varmistaa perustamalla tarvittavat rasitteet.

2.2.2 Liittymät moottori- ja moottoriliikenneteihin

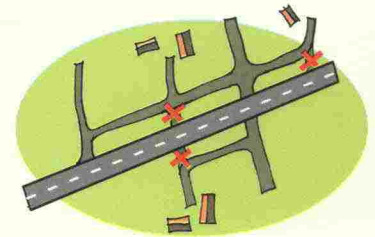
Moottori- ja moottoriliikennetiessä voi olla vain tiesuunnitelmassa vahvistettuja liittymiskohtia, joten uuden liittymän rakentaminen edellyttää tiesuunnitelman tekemistä (TieL 52 § 5 mom, TieA 2 §). Tielle pääsy ja tieltä poistuminen tapahtuvat joko tien alku- tai loppupisteestä tai liittymissä erityisiä liittymis- ja erkanemisteitä (ramppeja) pitkin (TieLiikA 5 §).

2.2.3 Liittymät maanteihin

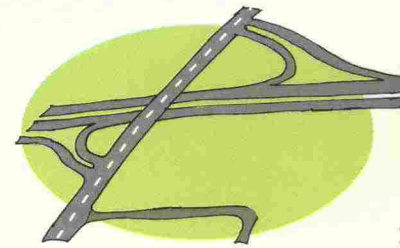
Yksityisen tien liittäminen maanteihen tai olemassa olevan liittymän käyttötarkoituksen muuttaminen, mikäli käyttötarkoitus on määritelty, edellyttää tienpiviranomaisen lupaa. Luvan antamiseen vaikuttaa se, onko tielle tehty liittymäsuunnitelma, jossa on osoitettu liittymien paikat ja tarpeelliset tiejärjestelyt sekä kielletty muiden kuin suunnitelmassa osoitettujen liittymien rakentaminen (= vahvistettu liittymäkielto). Lupa voidaan myös sisällyttää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja, kuten käyttörajoitus ja määräaika liittymän rakentamiselle tai käytölle (TieL 52 § 2 mom).

Liittymäkiellon alaisilla teillä, joita ovat useimmat valta- ja kantatiet sekä eräät vilkasliikenteiset seututiet, uusien liittymien tai liittymäsuunnitelmasta poikkeavien liittymien saaminen edellyttää erityisperusteita. Liittymän rakentaminen voidaan kuitenkin sallia, jos muuttuneet olosuhteet, kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö tai muut painavat syyt antavat siihen aiheutta ja jos liittymästä liikenneturvallisudelle aiheutuva vaara on vähäinen (TieL 52 § 1 mom).

Maanteillä, joilla ei ole liittymäkieltoa, lupa uuden liittymän rakentamiseksi on annettava, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi, liittymässä on riittävät näkemät ja se sijaitsee suhteessa muihin liittymiin niin, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu (TieL 52 § 2 mom).

Liittymien järjestelyllä parannetaan liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta

Moottoriväyliin voi liittyä vain tiesuunnitelmassa vahvistettujen eritasoliittymien kautta

KAAVA-ALUEIDEN ULKOPUOLELLA LIITYMÄSIAT RAKAISTAAN TIELAIN 52 §:N MUKAISILLA MENETTELYILLÄ

2.2.4 Liittymät paikallisteihin

Yksityisen tien saa liittää paikallistiehen, kunhan se tehdään tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan niin, että siitä liikenteelle aiheutuva vaara voidaan mahdollisimman suuressa määrin välttää (TieL 52 § 2 mom). Annettavilla ohjeilla voidaan hakemuksessa esitettyä liittymiskohtaa tarvittaessa siirtää, jos paikka on vaarallinen tai muuten sopimaton. Lisäksi ohjeissa voidaan asettaa vaatimuksia liittymän rakentamiselle ja kunnossapidolle.

Jos paikallistielle on erityisistä syistä annettu liittymäkielto tai on päätetty liittymien luvanvaraisuudesta, noudatetaan maanteille säädettyjä lupamenettelyitä (TieL 50 § 1 mom ja TieL 52 § 2 mom).

2.2.5 Maatalousliittymät

Maatalousliittymistä tielaissa on säädetty erikseen: Yksinomaan maa- tai metsätalousajoon käytettävän liittymän saa tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaisesti tehdä, jollei siitä aiheudu huomattavaa vaaraa liikenneturvallisuudelle. Säännös koskee moottori- ja moottoriliikenneteitä lukuunottamatta kaikkia yleisiä tietä. (TieL 52 § 6 mom).

2.3 Kaava-alueet

2.3.1 Yleistä

Asemakaavoissa ja nykyisissä rakennuskaavoissa liittymät on osoitettu nuolimerkinnällä. Liittymiin on voitu merkitä myös rajoituksia, kuten vain tiettyjä ajosuuntia (sisään/ ulos) tai kääntymiskieltoja. Kaavassa osoitetut liittymät vahvistuvat kaavan vahvistamisen yhteydessä, joten niiden rakentaminen on kaavan toteuttamista. Liittymän rakentamisesta on tielain 53 §:n mukaan kuitenkin ilmoitettava yleisen tien pitäjälle, jonka antamien ohjeiden mukaisesti liittymä on tehtävä ja pidettävä kunnossa.

Yksityiskohtaisten kaavojen alueille ei voida vahvistaa tielain 50 §:n 1. momentin mukaista liittymäkieltoa. Moottori- ja moottoriliikennetietä koskevat säädökset sen sijaan ovat voimassa myös kaava-alueilla.

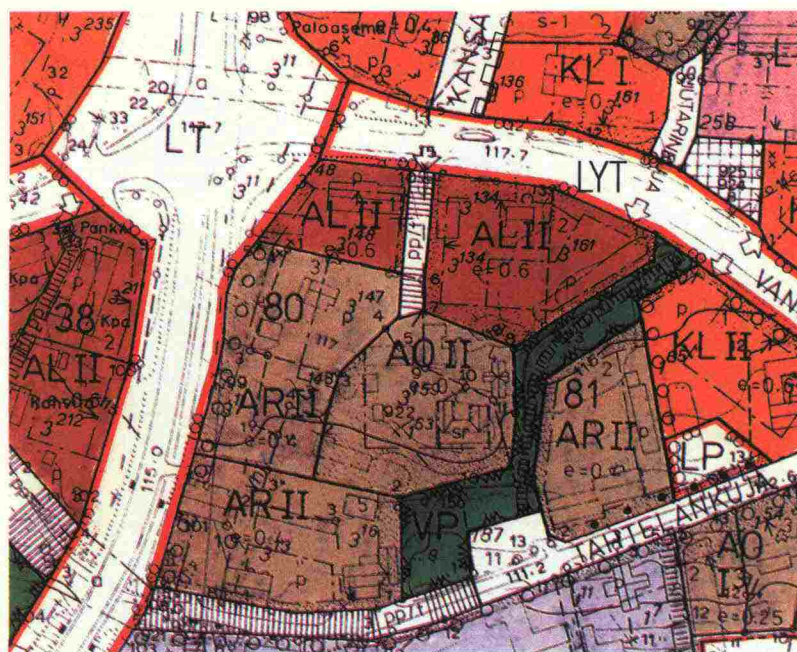
Käytännössä kaava osoittaa liittymien paikat myös silloin, kun kaava-alue rajoittuu yleiseen tiehen niin, ettei tie ole kaavassa. Näissä tapauksissa toimitaan, kuten kaavan ulkopuolisista alueista on säädetty: kadun tai kaavatien liittämiseksi maantiehen tarvitaan tielain 52 §:n mukaisesti tienpitoviranomaisen lupa tai ohjeet.

Rantakaavojen osalta noudatetaan soveltuvin osin samoja menettelyitä kuin rakennuskaavojen alueilla.

2.3.2 Kaavojen erot liittymäasioissa

Asemakaavassa voi olla vain kauttakulku- ja sisääntuloliikenteeseen tarkoitettuja yleisiä teitä ja ne sijaitsevat LT-merkinnän mukaisilla alueilla. Rakennuslain 36 §:n mukaan näille teille ei ole pääsyä tonteilta eikä poikkikaduilta, paitsi erityisesti järjestetyistä liittymäkohdista; ts muut kuin kaavaan merkityt liittymät on kielletty.

Rakennuskaavan alueella voi kauttakulku- ja sisääntuloteiden (LT-alue) lisäksi olla myös muita yleisiä teitä (LYT- ja LYS-alueet). Vastaavaa kieltoa kuin asemakaavassa, ei muista kuin kaavaan merkityistä liittymistä ole rakennuskaavojen osalta säädetty. Kielto voidaan kuitenkin kaavamerkinnöin tai kaavamääräyksin erikseen määrätä. (Ympäristöministeriön kaavoitus- ja rakennusosasto, Opas 2, 1992). Jos kieltoa ei ole määrätty, ovat myös muut kuin kaavassa osoitetut liittymät mahdollisia. Liittymien rakentamiseksi tarvitaan kuitenkin tielain 52 §:n 2. momentin mukaisesti tienpitoviranomaisen lupa tai ohjeet.

TIEALUEITA KOSKEVAT KAAVAMERKINNÄT ASEMA- JA RAKENNUSKAAVASSA

-
 Kauttakulku- tai sisääntulotie suoja- ja näkemäalueineen.
-
 Yleinen tie suoja- ja näkemäalueineen.
-
 Yleinen tie vierialueineen.
-
 Ajoneuvoliittymän likimääräinen sijainti.
-
 Katualueen rajan osa, jonka kautta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Kuva 3: Yleisten teiden ja niihin sallittavien liittymien esittäminen asema- ja rakennuskaavoissa

3 LUPA-ASIAN HOITAMINEN

3.1 Toimintaympäristö

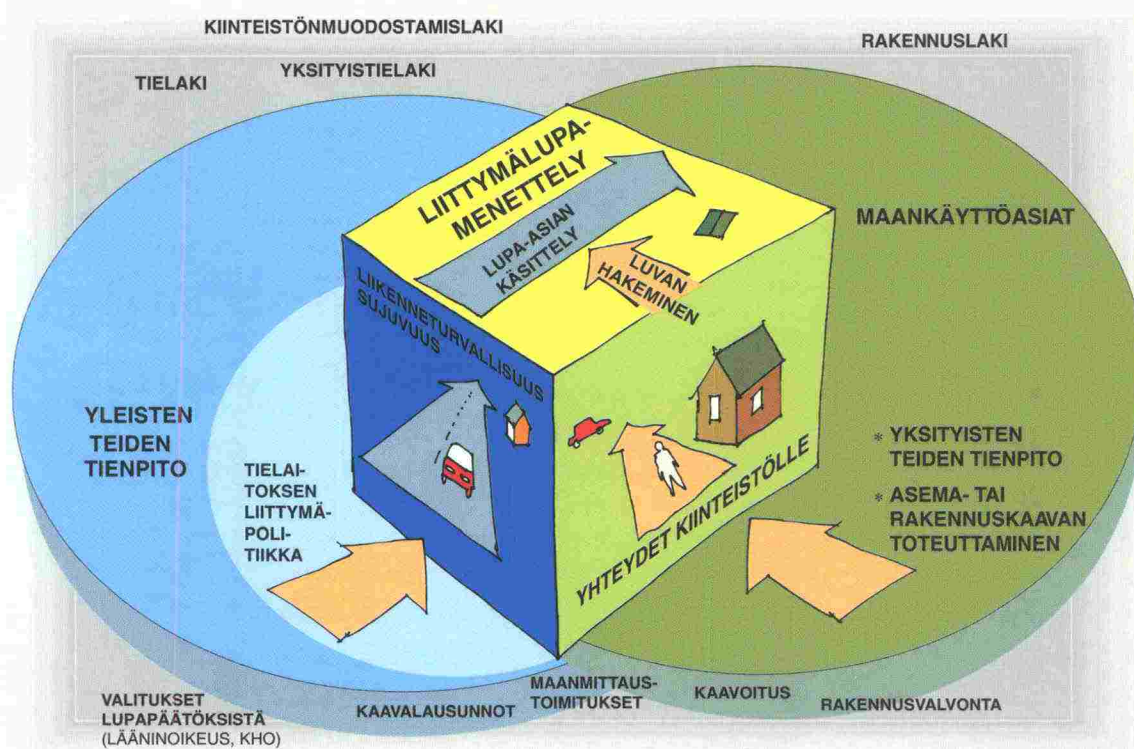
LUPA-ASIAN HOITAMINEN
ON ASIAKASPALVELUA

Liittymälupa-asioiden hoitaminen on Tielaitoksen asiakaspalvelutoimintaa, jossa luvan hakijan odotukset on sovittava yhteen tienpidolle asetettujen liikenneturvallisuus-, liikenteen sujuvuus- ja muiden tavoitteiden kanssa. Lisäksi on otettava huomioon kaavoissa ja maankäytön suunnittelussa asetetut tavoitteet sekä hyväksyttävät maankäytön kehittämisperiaatteet.

Lupa-asian keskeiset osapuolet ovat Tielaitos ja luvan hakijana yksityisen tien tiekunta, maanomistaja tai liittymää tarvitseva/ käyttävä yrittäjä tms. sekä ka-tuja tai kaavateitä koskevissa lupa-asioissa kunta.

Lupamenettelyllä on liityntöjä moniin toimintoihin, joissa tiepiirin tulee huolehtia yleisten teiden liikenneturvallisuudesta ja liikenteen sujuvuudesta, kuten kaavoitukseen, yksityistietoimituksiin, maanmittaustoimituksiin sekä ulkoilu- ja moottorikelkkailureittien suunnitteluun. Se edellyttää vuorovaikutussuhteiden luomista ja ylläpitämistä sekä tielaitoksen sisällä että kuntien ja muiden viranomaisten kanssa.

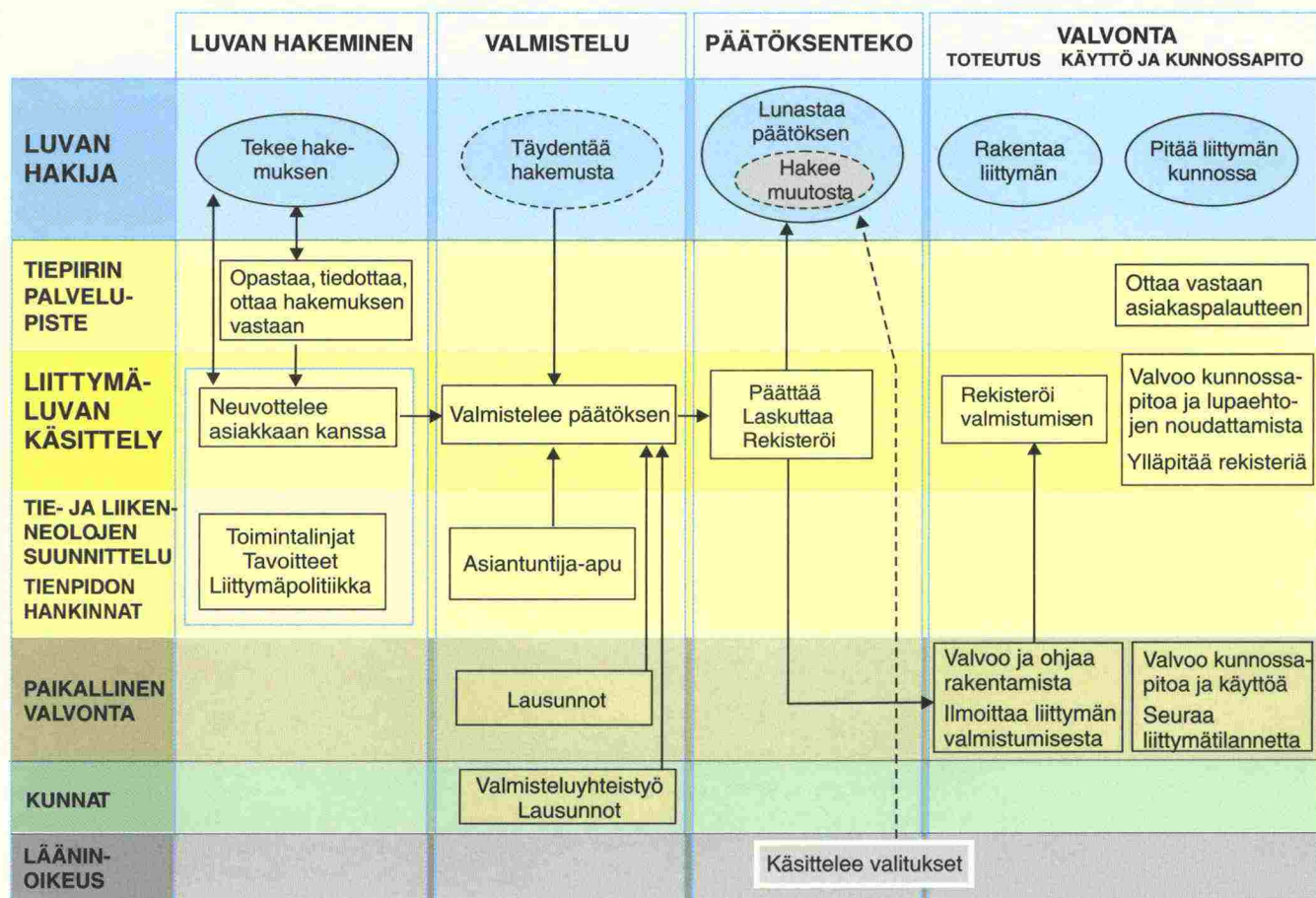
Lupa-asioihin kytkeytyy myös hakijan oikeusturvaan liittyvä valitusmenettely: Hakijalla on oikeus valittaa lupapäätöksestä lääninoikeuteen ja tarvittaessa vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös tiepiiri voi valittaa lääninoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kuva 4: Lupa-asioiden käsittelyn toimintaympäristö

3.2 Lupakäsittelyn päävaiheet

Liittymiä koskeva lupamenettely noudattaa yleistä lupa-asioiden käsittelyn kulukaaviota. Sen päävaiheet ovat: luvan hakeminen, lupapäätöksen valmistelu, päätöksenteko ja valvonta. Vaiheiden keskeisin sisältö on esitetty kuvassa 5. Tarkemmin lupakäsittelyn sisältöä ja siihen vaikuttavia asioita on käsitelty tämän ohjeen kohdissa 3.3 - 3.6.

Kuva 5: Lupakäsittelyn päävaiheet

Lupakäsittelyn yksityiskohdat sovitetaan kunkin tiepiirin organisaation mukaisesti ja kuvataan tiepiirien omassa menettelytapaohjeissa. Asioiden yhdenmukaisen hoitamisen kannalta on tärkeää, että tiepiireissä määritellään valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta yhtenäiset periaatteet, jotka ovat kaikkien lupa-asioita hoitavien ja myös sidosryhmien tiedossa. Erityisesti valta- ja kantateiden liittymäluvista päättäminen edellyttää monipuolista harkintaa, joten on suositeltavaa, että niistä päätetään keskitetysti. Asioiden joustavalle hoitamiselle on myös eduksi, jos lupa-asioiden käsittelijöillä on käytettävissään ajan tasalla oleva liittymärekisteri sekä tiedot tiestöä koskevista suunnitelmista ja maankäyttösuunnitelmista.

Asiakaspalvelun kannalta on lisäksi tärkeää, että

- luvan hakijaa opastetaan lupamenettelyyn liittyvissä menettelytavoissa ja yksityiskohdissa. Lupamenettelystä voidaan kertoa esimerkiksi esitteellä, joka annetaan hakemuslomakkeen yhteydessä.
- hakijalle kerrotaan lupakäsittelyn todennäköinen kestoaika. Jos lisäselvitysten tai muiden syiden vuoksi käsittelyaika on pitempi, asiasta tiedotetaan luvan hakijalle.
- lupa-asian asiakaskontaktit järjestetään niin, että hakija voi mahdollisuuksiensa mukaan hoitaa asiansa yhdessä pisteessä.

3.3 Luvan hakeminen

Luvan hakemisessa suositellaan käyttämään liitteenä olevaa hakemuslomaketta. Se helpottaa hakemuksen tekemistä ja käsittelyä, sillä lomake on samalla lista asioista, jotka hakemuksesta on käytävä ilmi. Lomakkeita sekä luvan hakemista koskevia neuvoja (esim. esite) tulisi Tielaitoksen toimipisteiden lisäksi olla saatavana myös kunnasta tai erityisistä yhteispalvelupisteistä, jotka ovat yleensä lähempänä asiakasta.

Hakemuksesta tulee ilmetä ainakin seuraavat tiedot:

- Luvan hakija; tiekunta, kiinteistön omistaja tai haltija, kunta, muu
- Hakijan yhteystiedot
- Haettavan liittymän paikka; liittymän paikka merkitään myös maastoon
- Liittymän käyttötarkoitus; elinkeinon harjoittaminen, pysyvä asutus, loma-asutus, maa- ja metsätalous, muu
- Hakijan kulkuoikeus haettavan liittymän kautta (esim. maanomistajan suostumus)

Hakemukseen tulee liittää myös liittymäpiirustus tai muu haettavaa liittymää koskeva asiakirja, mikäli sellaisesta on tiepiirin kanssa sovittu tai mikäli hakija itse katsoo sen tarpeelliseksi.

Tiepiirissä lupahakemus kirjataan normaalin kirjaamiskäytännön mukaisesti.

HAKEMUSLOMAKKEITA JA LUVAN HAKEMISTA KOSKEVIA NEUVOJA TULISI OLLA SAATAVISSA
– KAIKISTA TIELAITOKSEN TOIMIPAIKOISTA
– KUNNASTA
– ERITYISISTÄ YHTEISPALVELUPISTEISTÄ

3.4 Lupapäätöksen valmistelu

Päätöksen valmistelussa lupa-asian tarkastelunäkökulmina ovat lainsäädäntö, liikenneturvallisuus, liikenteen sujuvuus ja maankäyttösuunnitelmien toteuttaminen. Tilanteiden arvioimisessa käytetään hyväksi hakemuksessa olevia tietoja, tierekisteritietoja, yleistä tietä koskevia suunnitelmia ja päätöksiä, tietoitusasiakirjoja, kiinteistörekisteriä sekä kuntien maankäyttösuunnitelmia. Lisäksi liittymän paikka tutkitaan aina maastossa ja tarpeen mukaan pyydetään lisätietoja luvan hakijalta. Maastokäynnin ajankohta ilmoitetaan luvan hakijalle, jotta hän voi halutessaan olla paikalla.

LUPAHARKINTAAN VAIKUTTAVAT
- LAINSÄÄDÄNTÖ
- LIIKENNETURVALLISUUS
- LIIKENTEEN SUJUVUUS
- MAANKÄYTTÖSUUNNITELMAT
- YLEISTÄ TIETÄ KOSKEVAT SUUNNITELMAT JA PÄÄTÖKSET

3.4.1 Päätöksenteon tueksi tehtävät selvitykset

Lupamenettelyn hahmottaminen

Lainsäädännön asettamat puitteet lupapäätöksen valmistelulle hahmotetaan tarkistamalla seuraavat asiat:

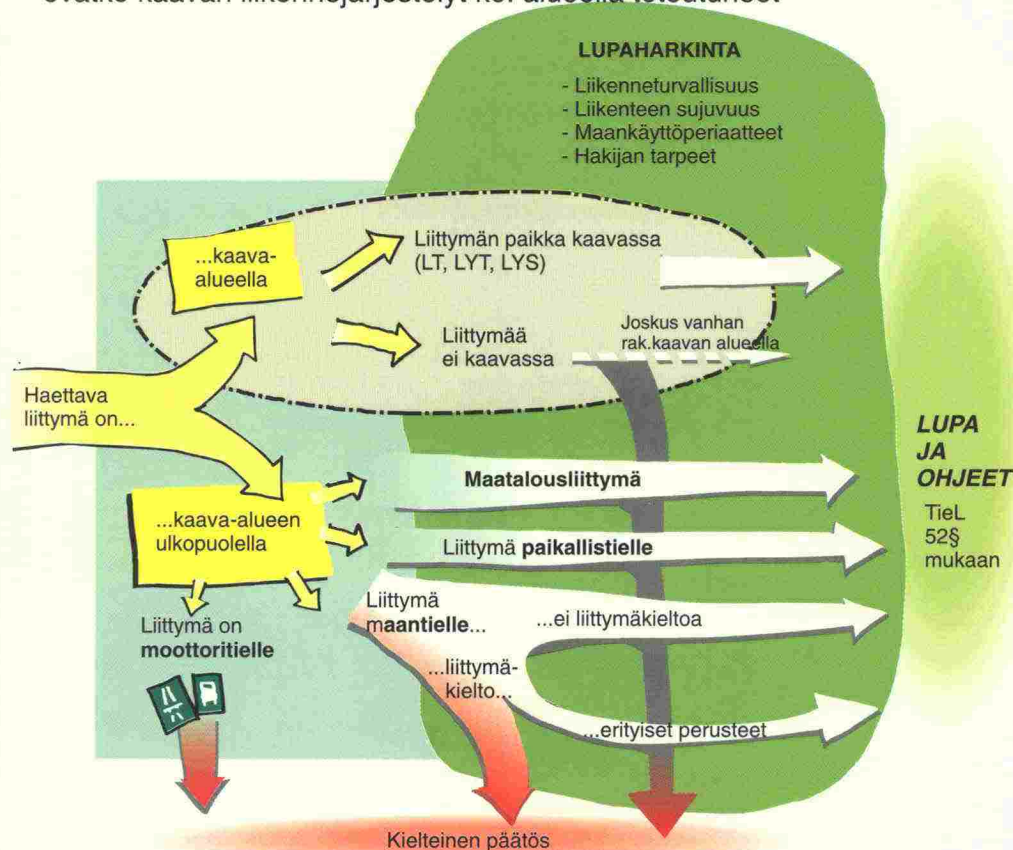
- haetaanko liittymää vahvistetun asema- tai rakennuskaavan alueelle vai sen ulkopuolelle

jos liittymää haetaan kaava-alueen ulkopuolelle

- mikä on haettavan liittymän käyttötarkoitus
- haetaanko liittymää maantiehen vai paikallistiehen ja onko paikallistiehen määrätty sovellettavaksi tielain 52 §:n mukaista lupamenettelyä
- onko tielle vahvistettu liittymäsuunnitelma ja liittymäkielto

jos haettava liittymä on vahvistetun asema- tai rakennuskaavan alueella

- onko haettava liittymä kaavan mukainen
- ovatko kaavan liikennejärjestelyt ko. alueella toteutuneet

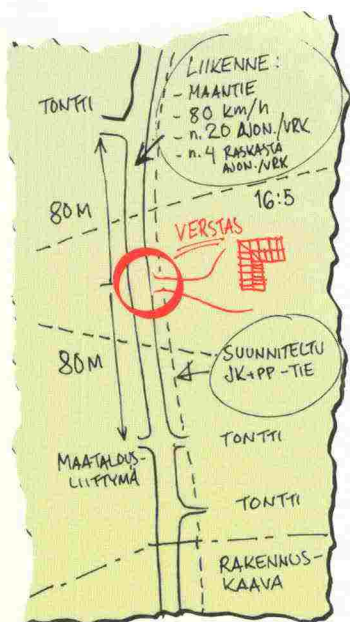
Kuva 6: "Lupakäsittelijän suunnistustaulu"

LUPAKÄSITTELYSSÄ OTE-
TAAN HUOMIOON KAIKKIEN
OSAPUOLTEN TAVOITTEET

Kokonaisuuden tarkastelu

Laajempaa kokonaisuutta koskevassa tarkastelussa selvitetään, millaiseen liikenne- ja maankäyttöympäristöön liittymää haetaan ja kuinka asia tulee hoitaa, jotta eri osapuolten tavoitteet tulevat mahdollisimman hyvin otetuksi huomioon. Tarkistettavia asioita voivat olla mm.

- *Tontin tai alueen rajat, jolle liittymää haetaan.*
- *Liittyvän tien verkollinen asema; pääsytie, läpikulkutie, tonttikatu, kokoojakatu, pääkatu.*
- *Liittyvän tien liikenne; arvioitu liikennemäärä, ajoneuvotyytit, erityisliikenne, liikennevirran suunta (jos painottuu voimakkaasti vilkkaissa liittymissä). Liikennemäärä voidaan arvioida myös tien vaikutusalueen toimintojen perusteella.*
- *Liittymäjärjestelyitä koskevat suunnitelmat ja liittymäkielto.* Tarkistetaan kuinka haettava liittymä toteuttaa mahdollisesti voimassa olevaa liittymäsuunnitelmaa (liittymien järjestelysuunnitelmaa).
- *Tietoimituksissa perustetut rasitteet.* Tarkistetaan onko ko. kiinteistölle aikaisemmin järjestetty kulkuyhteys perustamalla tarvittavat rasitteet muille kiinteistöille.
- *Muut yleistä tietä koskevat suunnitelmat.* Tarkistetaan suunnitelmien mahdollinen vaikutus yksityiseen tiehen.
- *Liittymätilanne haettavan liittymän lähialueella.* Selvitetään, voiko haettavan liittymän yhdistää mahdollisesti lähellä olevaan liittymään. Tarpeen mukaan selvitetään myös, mitä muita mahdollisuuksia kulkuyhteyden järjestämiseksi on olemassa.
- *Maankäyttösuunnitelmat.* Tiepiirin kanta yksittäisiin liittymiin on ilmaistu kaavaa laadittaessa ja se on nähtävissä kaavasta annetussa lausunnossa.
- *Maankäyttöpaineet ko. alueella.* Jos haettavan liittymän alueella on painetta huomattavaan maankäytön lisääntymiseen, selvitetään, mitä suunnitelmia kunnalla on ko. alueen kehittämisestä. Tarvittaessa pyritään vaikuttamaan siihen, että liikenne- ja maankäyttöasiat ratkaistaan kokonaisvaltaisella suunnitelmalla (esim. kaavalla tai liittymäsuunnitelmalla).

Liittymäasia hahmotetaan laajempana kokonaisuutena

Joskus alustava liikennemääriin, voimassa oleviin suunnitelmiin yms. perustuva tarkastelu on tehtävä jo ennen lupahakemuksen jättämistä, jotta hakijalle voidaan sanoa, pitääkö hakemukseen liittää liittymäpiirustus tai joku muu erityinen asiakirja. Liittymän rakennussuunnitelma tai muu hakemusta täydentävä selvitys voidaan pyytää myös lupakäsittelyn aikana.

Yksityiskohtien tarkastelu

Yksityiskohtien tarkastelussa kiinnitetään huomiota näkemäolosuhteisiin, liittymän havaittavuuteen (mm. yllättävät jarrutukset) ja liittymän toimivuuteen kaikissa keliolosuhteissa. Niihin vaikuttavat

- päätien ja liittyvän tien geometria
- tiehen kuuluvat rakenteet ja laitteet (rummut, kaiteet, linja-autopysäkit, liikennemerkit tms.)
- tien ulkopuolella olevat rakenteet tai luonnonesteet.

Tarkastelussa selvitetään myös se, millaisia varusteita tai laitteita liittymässä tarvitaan/ sallitaan. Ohjearvot ja vaatimukset liittymäpaikan olosuhteille on esitetty kohdassa 4.3.

3.4.2 Lupa-asian valmisteluun liittyvä vuorovaikutus

Luvan hakijan tarpeiden selvittäminen

Lupakäsittelyn lähtökohtana ovat lupahakemuksessa esitetyt tarpeet. Usein päätöksen valmistelu edellyttää hakijan tarpeiden tarkempaa selvittelyä sekä opastusta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen hakemista kulkuyhteyden järjestämiseksi. Samalla luvan hakijalle voidaan antaa tietoa hänen kannaltaan merkittävistä asioista, kuten liikenneolosuhteista ja liikennemelusta.

Tiepiirin oman asiantuntemuksen käyttäminen

Tiepiirin sisällä lupa-asioiden käsittely edellyttää vuorovaikutusta tie- ja liikenneolojen suunnittelun, tiensuunnittelun, rakentamisen ja maankäytön suunnittelun yhteyshenkilöiden sekä asiakaspalvelujen kanssa. Vuorovaikutuksen tarkoituksena on varmistaa, että tienpidon tavoitteet, suunnitelmat ja suunnittelu-tilanne sekä erilaiset toimintalinjat ovat lupa-asian käsittelijän tiedossa.

Liikenteen ja maankäytön yhteensovittaminen

Kaava-alueilla liittymien rakentaminen on yleensä kaavassa vahvistettujen ratkaisujen toteuttamista ja asiat hoidetaan luvan hakijan sekä kunnan rakennusvalvonnan kanssa. Liittymän merkitseminen kaavaan ei kuitenkaan poista tiepiirin velvollisuutta valvoa yleisen tien liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Maankäyttöperiaatteista ja liikennejärjestelyistä neuvotellaan kunnan kanssa, jos kaava ei ole toteutunut, jos haettavaa liittymää ei ole merkitty kaavaan tai jos kaava-alueen ulkopuolelle on tulossa taaja-asutusta tai muuta runsaasti liikennettä aiheuttavaa toimintaa.

3.5 Päätöksenteko

3.5.1 Lupapäätös

Tiepiirissä kaikki liittymien rakentamista ja käyttötarkoituksen muuttamista koskevat asiat ratkaistaan päätöksellä: Maanteillä päätetään luvan myöntämisestä ja tavasta, jolla liittymä voidaan toteuttaa. Paikallisteillä päätetään tavasta, jolla liittyminen yleiseen tiehen voidaan toteuttaa. Yksityiskohtaisten kaavojen alueilla päätetään lähinnä liittymän teknisestä toteutuksesta (otetaan kantaa kunnan esittämään katu-/ kaavatiepiirustukseen). Päätöstä täydennetään ohjeilla, joita liittymän rakentamisessa on noudatettava.

Hakijalle myönteinen ratkaisu sisältää:

- päätöksen
 - * päätös luvan myöntämisestä
 - * liittymän paikka
 - * lupaan liittyvät ehdot; mm. liittymän käytön rajoittaminen ja rakentamista koskevat vaatimukset
 - * lainkohta, jonka perusteella päätös on tehty
- päätöksen perustelut, jos lupa on myönnetty hakemuksesta poiketen
 - * syyt, joiden vuoksi päätös poikkeaa hakemuksesta
 - * tarpeen mukaan päätöstä perustelevia asiakirjoja, esimerkiksi ote liittymäsuunnitelmasta tai kaavakartasta
- ohjeet liittymän rakentamiseksi
- ohjeet päätöstä koskevaan muutoksenhakuun, jos päätös poikkeaa hakemuksesta

Hakijalle kielteinen ratkaisu sisältää:

- päätöksen
 - * päätös luvan epäämisestä
 - * lainkohta, jonka perusteella päätös on tehty
- päätöksen perustelut
 - * perustelu syyille, joiden vuoksi lupaa ei ole voitu myöntää; esimerkiksi onnettomuusriskille
 - * tarpeen mukaan muita päätöstä perustelevia asiakirjoja; esimerkiksi ote liittymäsuunnitelmasta tai kaavakartasta
- ohjeet päätöstä koskevaan muutoksenhakuun

Päätöksen voimassaoloaika

Lupapäätöksessä liittymän rakentamiselle annetaan kohtuullinen, yleensä 1 - 2 vuoden määräaika. Lisäksi hakija velvoitetaan ennen työn aloittamista ilmoittamaan työstä luvassa mainitulle valvontaorganisaatiolle. Rakentamisen määräaika voidaan tarvittaessa jatkaa, ellei olosuhteissa ole tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät päätöksen tarkistamista.

Liittymän käytön rajoittaminen

Lupaan merkitään aina käyttötarkoitus, johon liittymä on myönnetty. Jos käyttötarkoitusta halutaan myöhemmin olennaisesti laajentaa, on muutosta haettava normaalin lupamenettelyn mukaisesti. Lupa voidaan antaa myös määräaikaisena, esimerkiksi maa-ainesten ottamista varten, tai, jos kyseessä on väliaikaisjärjestely ennen lopullisen liittymän toteuttamista. Määräaikaiseen lupaan voidaan liittää lisäehtona liittymän poistaminen tiettyyn ajankohtaan mennessä (voidaan muotoilla "sopimukseksi").

Ohjeet liittymän rakentamiseksi

Vähäliikenteisten teiden liittymät edellytetään rakennettavaksi päätökseen liitettävän tyyppiirustuksen mukaisesti. Sen lisäksi annetaan tarpeen mukaan kyseistä liittymäpaikkaa koskevia erityisohjeita kuivatuksesta, liittymägeometriasta, liittymässä tarvittavista rakenteista ja laitteista sekä liikenneturvallisuu-desta rakentamisen aikana. Vilkasliikenteiset liittymät edellytetään rakennettavaksi hyväksytyyn rakennussuunnitelman mukaisesti (hakija laatii, päätöksentekijä hyväksyy). Lisäksi voidaan antaa erityisohjeita mm. varoitusmerkeistä ja liikenteen ohjauksesta rakentamisen aikana.

Päätöksen toimittaminen luvan hakijalle

Päätös postitetaan luvan hakijalle sekä niille, joille liittymän rakentamisen ja kunnossapidon valvonta kuuluu. Tiepiirissä päätös viedään liittymärekisteriin.

Sellaiset päätökset, joista hakija voi valittaa, on lähetettävä hakijalle saantitodistusta vastaan. Sillä voidaan tarvittaessa osoittaa, milloin hakija on saanut päätöksen, ja milloin päätöstä koskeva valitusaika on päättynyt.

Päätöksistä on perittävä valtion maksuperustelain mukainen korvaus. Korvauksen suuruus on määrätty LM:n päätöksessä Tielaitoksen maksuista.

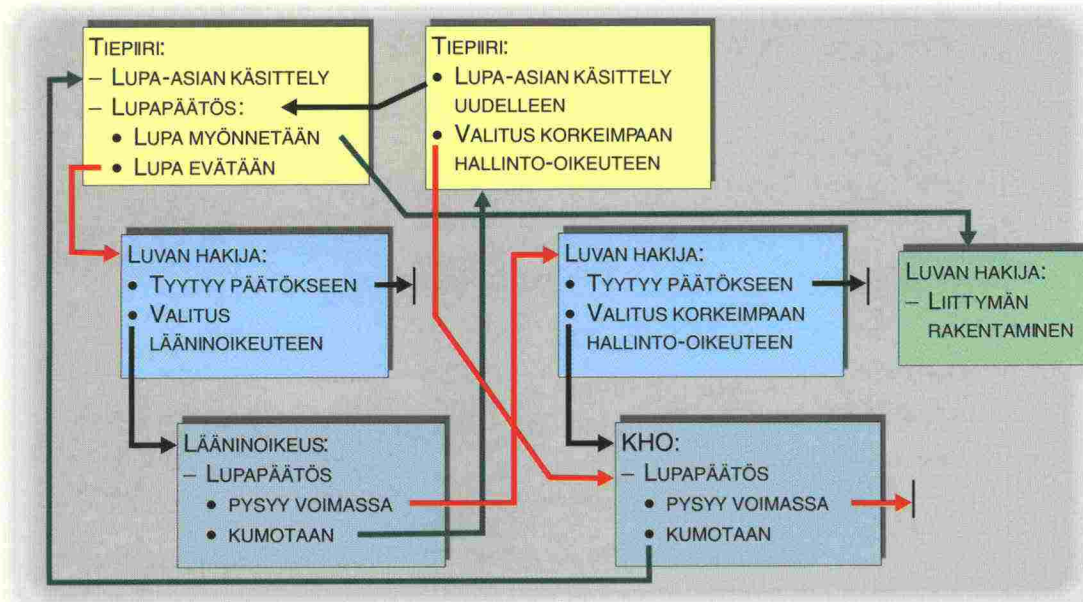
LIITTYMÄLUVAT OVAT
MAKSULLISIA

3.5.2 Muutoksenhaku päätökseen

Luvan hakija voi valittaa lupapäätöksestä liittymän sijaintipaikan lääninoikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen saamisesta. Valitusosoitus, tarvittavat asiakirjat ja määräaika kerrotaan luvan hakijalle lupapäätöksessä.

Lääninoikeuden päätöksellä tiepiirin tekemä lupapäätös joko pysyy voimassa tai se kumotaan. Oikeuden päätös annetaan tiedoksi valittajalle ja lupapäätöksen tekijälle. Kumpikin osapuoli voi valittaa lääninoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jos lääninoikeuden ja/tai KHO:n päätös kumoaa tehdyn lupapäätöksen, on lupahakemus otettava päätöksentekijän toimesta uudelleen käsiteltäviin.

LUPAPÄÄTÖKSEEN VOI HAKEA
MUUTOSTA LÄÄNINOIKEU-
DESTA JA TARVITTAESSA
VIELÄ KORKEIMMASTA
HALLINTO-OIKEUDESTA

Kuva 7: Muutoksenhaku lupahakemuksesta tehtyyn päätökseen

3.6 Valvonta

3.6.1 Valvonnan tehtävät

Valvonnan tehtävänä on huolehtia siitä, että liittymä rakennetaan hyväksytyyn suunnitelman ja/tai annettujen ohjeiden mukaisesti, sekä siitä, etteivät liittymän käyttö ja kunnossapito myöhemmin aiheuta vaaraa liikenteelle tai haittaa yleisen tien kunnossapitoa. Valvonnan ohella tiepiiri voi tarvittaessa antaa liittymän rakentamista ja myöhemmin kunnossapitoa koskevia ohjeita. Kun liittymä on valmistunut, valvonnasta vastuussa olevan tulee ilmoittaa se liittymärekisterin pitäjälle.

Valvonnan tulee puuttua asioiden kulkuun, jos havaitaan liittymien luvatta rakentamista, lupaehtojen vastaista käyttöä tai kunnossapidon laiminlyöntiä niin, että se aiheuttaa vaaraa liikenteelle. Tällöin on aina ensisijaisesti tavoitteena saada asia kuntoon normaalin lupamenettelyn mukaisesti tai sopimalla toimenpiteistä liittymän haltijan kanssa. Kaava-alueilla ongelmat pyritään hoitamaan kunnan rakennusvalvonnan kautta. Viimeisenä keinona Tielaitos voi pyytää virka-apua poliisilta tai lääninhallitukselta.

ONGELMAT PYRITÄÄN
RATKAISEMAAN TIEPIIRIN
JA LIITTYMÄN HALTIJAN
KESKINÄISENÄ ASIANA

3.6.2 Pakkotoimenpiteet

Liittymiä ja liittymien käyttöä koskevat ongelmatilanteet pyritään aina hoitamaan Tielaitoksen ja liittymän haltijan kesken, tarvittaessa yhteistyössä kunnan kanssa. Tielain 101 §:ssä on kuitenkin säädetty toimenpiteistä, joihin voidaan ryhtyä, jos ratkaisuun ei päästä sopimalla.

- Tielaitos saa tehdä kiireellisen toimenpiteen, jos se on asianmukainen ja tarpeen liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi. Tällainen toimenpide voi olla esimerkiksi liittymäkiellon alaiseen tiehen luvatta rakennetun ja konkreettisesti liikennettä vaarantavan liittymän poistaminen. Toimenpiteen tekemisestä on ilmoitettava asianomaiselle.
- Poliisi voi antaa Tielaitokselle tekemisvaltuuden ja virka-apua toimenpiteen tekemisessä, jos toimenpide on asianmukainen ja ilmeisen tarpeellinen, esimerkiksi, jos toimenpide perustuu selkeään päätökseen eikä se ole riidanalainen.
- Lääninhallitus voi antaa Tielaitokselle tekemisvaltuuden ja määrätä liittymän haltijalle uhkasakon. Mm. riidanalaiset tapaukset ovat lääninhallituksen ratkaistavia. Niiden käsittely voi kuitenkin kestää vuosia, joten on aina harvittava onko prosessista vastaavaa hyötyä. Riidanalaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi kaava-alueiden vanhat luvalliset mutta uuden kaavan vastaiset liittymät.

Toimenpiteet tehdään Tielaitoksen kustannuksella. Lääninhallitus voi kuitenkin Tielaitoksen esityksestä määrätä yksityisen tien pitäjän joko osaksi tai kokonaan korvaamaan toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset Tielaitokselle.

4 LUPAHARKINNAN LIIKENTEELLISET PERUSTEET

4.1 Yleistä

Lupaharkinnan liikenteellisiä lähtökohtia ovat yleisen tien luokka, liikennemäärät ja mitoittavat ajoneuvot. Valta- ja kantateillä, jotka palvelevat pääasiallisesti pitkämatkaista ja nopeaa liikennettä, tavoitteena on sujuva ja yllätyksetön liikuminen. Se edellyttää liikenneteknisesti korkeatasoisia ratkaisuja. Yhdysteillä — yleensä paikallisteillä ja vähäliikenteisillä maanteilla — jotka kokoavat liikennettä korkeampiluokkaisille teille, nopeustaso on alhaisempi ja niillä voidaan hyväksyä jossain määrin häiriöitä. Silloin myös liikennetekniset laatuvaatimukset voivat olla alemmat. Laatuvaatimukset on määritelty liikenneministeriön ja Tielaitoksen päätöksissä sekä suunnitteluohjeissa ja yksittäisissä tiestöä koskevissa suunnitelmissa.

Liittymätiheys ja liittymän paikka ovat liikenneturvallisuuden ja liikennöitävyyden kannalta keskeisiä asioita. Liittymän tekniset ominaisuudet — liittymätyppi ja mitoitus sekä kaista-, opastus-, varoitus- ja nopeusrajoitusjärjestelyt — ovat tärkeitä pääteiden vilkkaissa huoltoasema-, kauppa- tms. liittymissä sekä katu- ja kaavatieliittymissä.

LIIKENNETURVALLISUUDEN JA LIIKENTEEN SUJUVUUDEN KANNALTA OVAT AINA TÄRKEITÄ

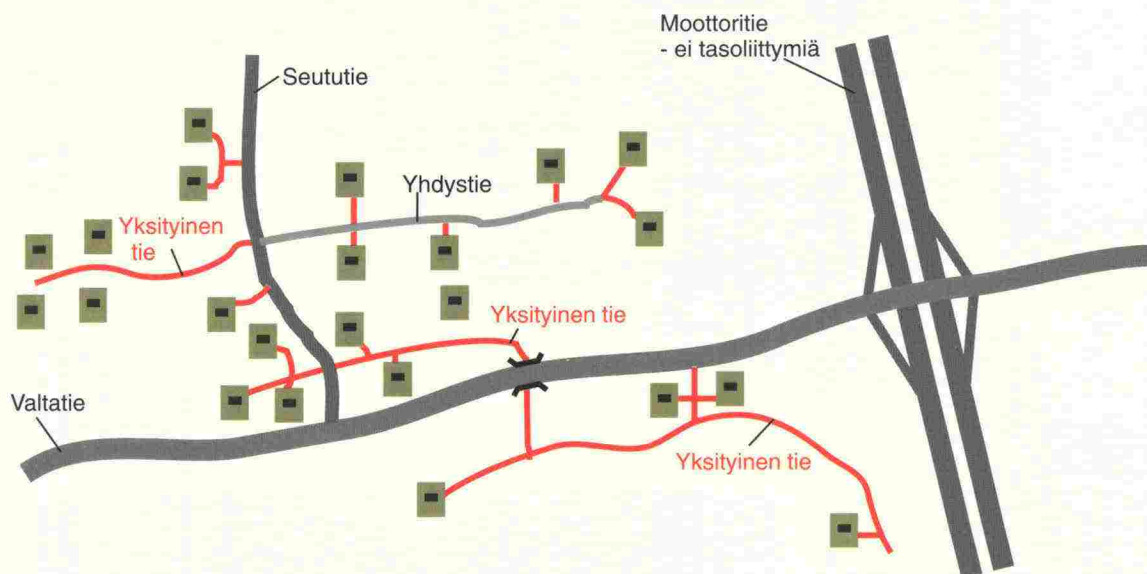
- LIITTYMÄN PAIKKA
- LIITTYMÄTIHEYS

SEKÄ VILKKAISSA LIITTYMISSÄ MYÖS

- LIITTYMÄTYYPPI
- OPASTUS- YM. JÄRJESTELYT

4.2 Liittymätiheys ja liittymäväli

Pieni liittymäväli ja suuri liittymätiheys lisäävät onnettomuusriskiä, koska liittymät aiheuttavat liikenteeseen sellaisia häiriöitä, joihin mm. pitkämatkainen liikenne ei aina osaa varautua — yllättäviä jarrutuksia, kääntymisiä, kevytliikennettä jne. Liittymät varusteineen myös lisäävät törmäysriskiä tieltäsuistumisissa. Sen vuoksi vilkkailla teillä liittymät pyritään keskittämään harvoihin ja hyvin järjestettyihin liittymäkohtiin. Joillakin valtatieosuuksilla voi olla tarpeen järjestää kaikki yksityisten teiden liittymät ja mahdollisesti myös vähäliikenteiset yleiset tiet muutamiin korkealuokkaisiin liittymäkohtiin — kanavoituihin liittymiin, eritasoliittymiin sekä taajama-alueilla myös kiertoliittymiin ja valo-ohjattuihin liittymiin.

Kuva 8: Tieluokan vaikutus yksityisten teiden liittymiin

Taulukossa 2 on esitetty ohjearvoja eri tieluokilla ja liikennemäärillä käytettävistä liittymävälillä vähimmäisarvoista maaseutuolosuhteissa — mitä korkeampiluokkainen tie, mitä enemmän liikennettä ja mitä suurempi ajonopeus sitä pitempiin liittymäväleihin ja pienempään liittymätiheyteen pyritään. Liittymävälillä ohjearvojen ylärajoja käytetään, kun liittyvä yksityinen tie on vilkas, ja vastaavasti alarajoja, kun liittyvä tie on vähäliikenteinen. Poikkeuksellisten arvojen käyttäminen edellyttää aina tapauskohtaisia erityisperusteita.

Ohjearvoja sovellettaessa on katsottava kokonaisuutta, johon liittymälupaa haetaan. Vilkkailta valta- ja kantateilla pyritään välttämään uusien liittymien rakentamista ja kulkuyhteys järjestetään ensisijaisesti joko yhdistämällä liittymiä, tekemällä yksityisten teiden järjestelyitä tai liittämällä yksityinen tie alempiluokkaiseen yleiseen tiehen.

Ohjearvoja lyhyempi väli saattaa yksittäistapauksissa olla parempi ratkaisu, kuin keinotekoinen liittymien yhdistäminen tai liittymävälillä kasvattaminen. Samoin tieympäristöllä on vaikutusta liittymäväleihin ja -tiheyteen. Kyläalueilla, joissa tieympäristö viestii mahdollisista häiriötilanteista, voidaan tarvittaessa käyttää pienempiä liittymävälejä kuin asumattomassa ympäristössä.

Taulukko 2: Liittymätiheyden ja liittymävälillä ohjearvot maaseutuolosuhteissa.

Tieluokka/KVL (ajon./vrk)	Suurin tiheys (kpl/km)	Pienin liittymäväli (m)	
		Suosittelava	Poikkeuksellinen
Valta- ja kantatiet (100 km/h)			
> 9 000	1	1200 - 800	500
3 000 - 9 000	2	800 - 500	300
< 3 000	3	600 - 400	250
Seututiet (80 km/h)			
> 6 000	3	600 - 400	250
1 500 - 6 000	4	400 - 250	150
< 1 500	4	300 - 150	100
Yhdistytiet (80 km/h)			
> 3 000	6	300 - 150	100
500 - 3 000	ei raj.	200 - 100	50
< 500	ei raj.	150 - 50	-

Taajamissa (yksityiskohtaisten kaavojen alueilla) liittymävälit voivat olla lyhyempiä kuin maaseudulla, sillä liikenteen sujuvuusvaatimukset ovat erilaiset ja liikenneturvallisuus voidaan hoitaa myös muilla toimenpiteillä, kuten käyttämällä alhaisempia nopeusrajoituksia ja kehittämällä liikenneympäristöä.

Maatalousliittymiin annettuja ohjearvoja ei voida suoraan soveltaa, koska liittymien rakentaminen tulee sallia, jos liittymästä ei aiheudu huomattavaa vaaraa liikenneturvallisuudelle. Valta- ja kantateilla ja myös muilla vilkasliikenteisillä teillä maatalousliittymiä kuitenkin mahdollisuuksien mukaan yhdistellään ja järjestetään kulkuyhteyksiä olemassa olevien liittymien kautta. Jos tiellä on toteutettu liittymäsuunnitelman mukaiset järjestelyt, uudet maatalousliittymät järjestellään ko. suunnitelman mukaisesti.

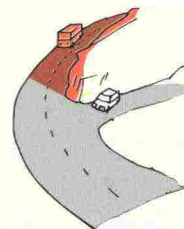
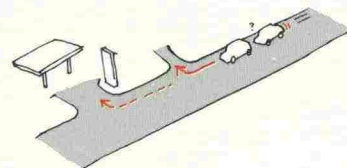
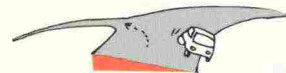
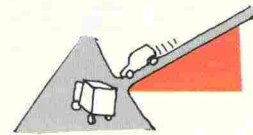
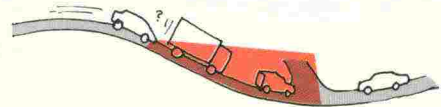
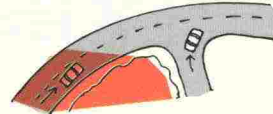
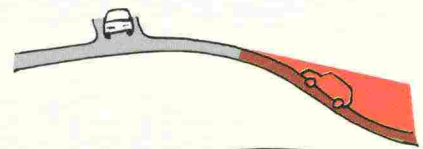
PÄÄTEILLÄ MAATALOUSLIITTYMIÄ JÄRJESTELLÄÄN KUTEN MUITAKIN YKSITYISTEIDEN LIITTYMIÄ.

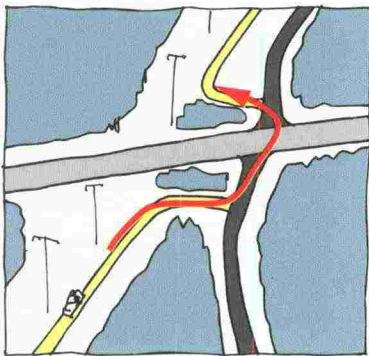
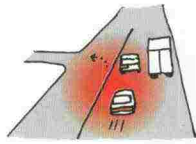
4.3 Liittymän paikka

Hyvällä liittymäpaikalla tien geometria on selvästi minimitasoa parempi, pituuskaltevuudet ovat pieniä, liittymä on sekä yleiseltä tieltä että yksityiseltä tieltä helposti ja hyvissä ajoin havaittava, näkemät ovat riittävät ja ympäristö on sellainen, ettei se vie huomiota pois liikenteestä. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, ettei liittymäpaikalla ole useita samanaikaisia riskitekijöitä. Käytännössä liittymäpaikan vaatimuksiin vaikuttavat hyvin paljon yleisen tien luokka ja liikennemäärä sekä liittyvän tien liikenteellinen merkitys.

Liittymän paikkaa valittaessa on kiinnitettävä huomiota etenkin seuraaviin liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen vaikuttaviin tekijöihin:

- *Kuperat pyöritykset sekä niiden välittömät lähialueet.*
Pyörityksen kohdalle ei yleensä ole mahdollista järjestää riittäviä näkemiä. Lisäksi kuperan pyörityksen kohdalle pysähtynyt ja kääntymismahdollisuutta odottava ajoneuvo voi olla takaa tuleville yllätys.
- *Pienisäteinen sisäkaarre.*
Liittymisnäkemät voi olla vaikea järjestää ja liittymän havaittavuus yleisen tien suunnassa on huono.
- *Yleisen tien suuri pituuskaltevuus.*
Peräänajojen vaara erityisesti liukkaana kelin aikana on huomattava. Myös liittyminen ylämäkeen haittaa vilkasliikenteisillä teillä yleisen tien liikennettä.
- *Liittyvän tien suuri pituuskaltevuus.*
Liittyvästä suunnasta tuleminen saattaa huonoissa keliolosuhteissa olla ongelmallista tai yllättävää.
- *Yleisen tien suuri sivukaltevuus (> 5 %).*
Liittymän kohdalle pysähtyminen voi olla liukkaalla kelillä liukumisvaaran takia ongelmallista.
- *Lähellä oleva liittymä.*
Lähekkäin olevat liittymät voivat aiheuttaa yllättäviä jarrutuksia ja varsinkin ennen opastettua liittymää oleva liittymä voi johtaa väärään liikennetilanteen arviointiin.
- *Kiinteät näkemäesteet.*
Riittävien näkemien järjestäminen voi olla vaikeaa.
- *Ohituskelpoiset tieosuudet.*
Liikenteellisesti merkittävän yksityisen tien liittäminen vilkasliikenteisen tien ohituskelpoiselle osuudelle huonontaa liikenteen sujuvuutta ja lisää kääntymis- ja ohitusonnettomuuksien riskiä.
- *4-haaraliittymät taajamien reuna-alueilla.*
Kun liittyvät suunnat ovat vilkasliikenteisiä, liittymien porrastaminen on 4-haaraliittymää turvallisempi vaihtoehto.

– *Ohituskaistat.*

Ohituskaistaosuuksilla liittymiä sallitaan vain poikkeustapauksissa. Vasemmalle kääntyminen edellyttää aina erityisjärjestelyitä — kääntymiskaistaa tai ns. espanjalaisen käännöksen käyttämistä. Ohituskaistaosuuksien liittymäasiat tulee ratkaista liittymäsuunnitelmalla, joka tehdään ohituskaistoja suunniteltaessa.

– *4-kaistaiset/ 2-ajorataiset tiet.*

Yksityisten teiden liittymiä ei keskusta-alueiden ulkopuolella yleensä sallita. Jos liittymä kuitenkin sallitaan, se edellyttää kääntymiskaistojen rakentamista vasempaan kääntyjille.

– *Moottorikelkkailureitit*

Moottorikelkkailureitin ja yleisen tien risteäminen pyritään järjestämään niin, ettei kelkkojen tielle tuleminen ole yllyttävää eikä tiealueelle tarvita mitään uusia rakenteita. Risteämiskohtana suositellaan käyttämään olemassa olevaa ja mielellään aurattua yksityisten teiden liittymäkohtaa, jolloin kelkkojen nopeus saadaan alas jo yksityiselle tielle tultaessa eivätkä kelkat tuo yleiselle tielle yllyttäviä lumi- tai jääesteitä.

Liittymäpaikan pituuskaltevuus

Yleisen tien pituuskaltevuuden tulisi olla yksityisen tien liittymän kohdalla mahdollisimman pieni. Ohjeelliset enimmäisarvot on esitetty taulukossa 3. Taulukossa esitettyjä ylärajoja voidaan käyttää vähäliikenteisten yksityisten teiden liittymissä. Suluissa mainitut poikkeukselliset enimmäisarvot tulevat kysymykseen vain vaikeissa maasto-olosuhteissa, kun liikennemäärät ovat pieniä. Yksityisen tien pituuskaltevuus, kun tie on yleiselle tielle päin nouseva, saa odotustilan matkalla olla yleensä enintään 1,5 - 2 % (ks. kuva 11 sivulla 33). Maatalousliittymissä ja muissa vähäliikenteisissä liittymissä, joissa ei ole raskasta liikennettä, voi pituuskaltevuus olla poikkeuksellisesti enintään 3 %.

Taulukko 3: Yleisen tien pituuskaltevuuden ohjeelliset enimmäisarvot yksityisen tien liittymän kohdalla.

Tieluokka	Pituuskaltevuuden enimmäisarvo %
Valta- ja kantatiet	3 - 4 (5) ¹
Seututiet	3 - 4 (6) ¹
Yhdystiet	4 - 6 (8) ¹

¹⁾ suluissa olevia arvoja voidaan käyttää vaikeissa maasto-olosuhteissa, kun sekä yleisen tien että yksityisen tien liikennemäärät ovat pieniä

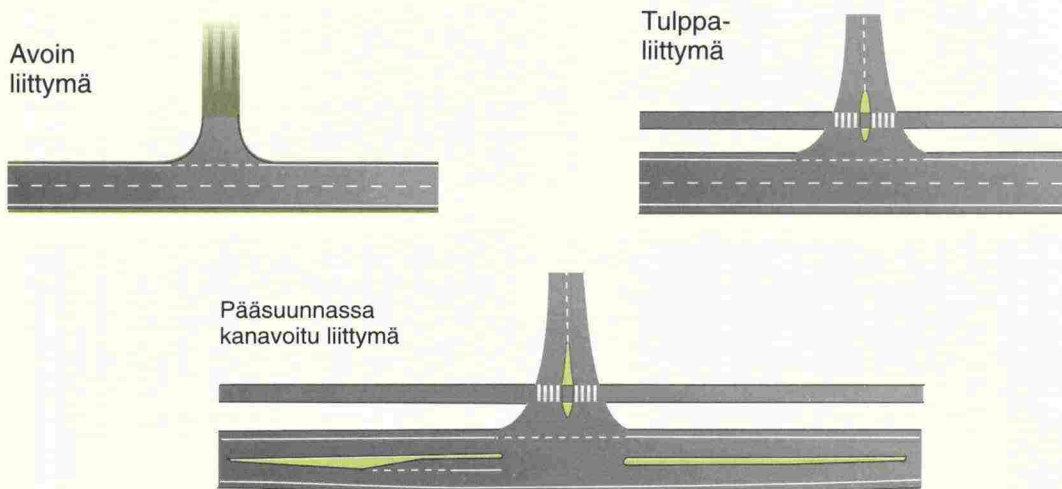
Näkemät ja näkemäalueet

Kuvassa 10 on esitetty näkemien ja näkemäalueiden määrittämisen periaatteet maaseutuolosuhteissa ja taajamien reuna-alueilla sekä vaadittavat näkemien vähimmäisarvot. Taulukon poikkeuksellisia arvoja voidaan käyttää kohutuuttomien haittojen tai kustannuksien välttämiseksi. Keskusta-alueilla näkemämitoitus on harkittava erikseen; näkemävaatimuksista voidaan tinkiä, jos turvallisuusvaatimukset voidaan ratkaista muilla tie- ja katusuunnittelussa suunniteltavilla keinoilla — liikennevaloilla, hidasteilla, peileillä tms.

Mitoitusnopeutena käytetään yleisen tien nopeusrajoitusta tai yleisrajoituksen alueella tien käyttönopeutta. Poikkeuksellisesti voidaan harkita nopeusrajoituksen alentamista, jos liittymän turvallisuutta ei voida muulla tavoin ratkaista. Näkemäraivausten ja leikkausten tarve määritellään tien linjauksen, tasauksen, maaston muotojen ja lumivaran perusteella. Lumivaran korkeus vaihtelee Etelä-Suomen 0,5 metristä Itä- ja Pohjois-Suomen 1,0 metriin. Näkemäalueella voi olla yksittäisiä puita, pylväitä tai muita kapeita esteitä.

4.4 Liittymätyyppi

Liittymälupamenettelyillä ratkaistavat liittymäasiat koskevat aina tasoliittymien rakentamista ja käytettävät liittymätyyppit ovat: *avoin liittymä*, *tulppaliittymä* sekä *pääsuunnassa kanavoitu liittymä*. Katu- ja kaavatieliittymiin mahdollisesti tarvittavat eritasoliittymät ja kiertoliittymät ratkaistaan tieverkkokysymyksinä ja niiden rakentamista varten laaditaan tiesuunnitelma.

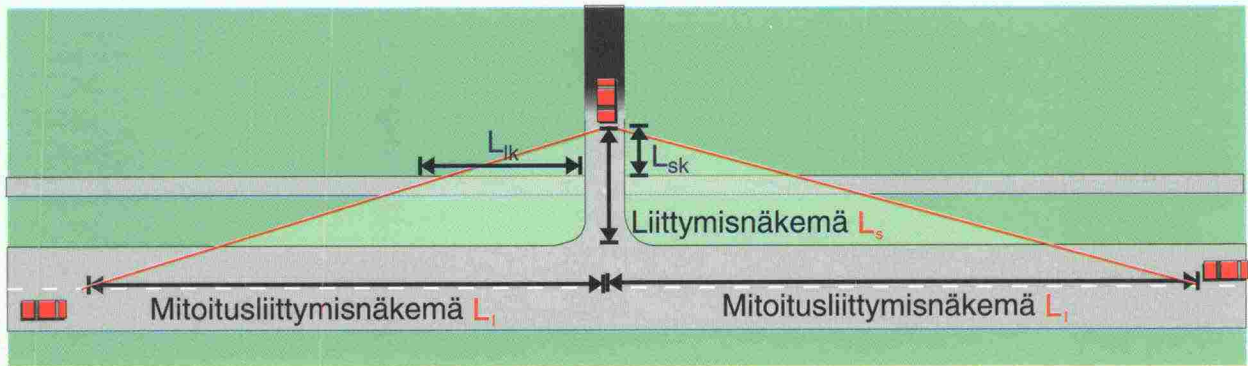
Kuva 9: Liittymälupamenettelyillä ratkaistavissa liittymäasioissa käytettävien tasoliittymien perustyyppit.

Liittymätyyppi valitaan ensisijaisesti sekä yleisen tien että yksityisen tien liikenteellisen merkityksen perusteella. Valintaperusteet on esitetty tasoliittymien suunnitteluohjeissa. Lisäksi valinnassa otetaan huomioon liittymäpaikan olosuhteet. Väistötilan tai lisäkaistojen lopullinen tarve harkitaan turvallisuus- ja sujuvuusnäkökohtien perusteella.

Yksityisten teiden liittymät ovat yleensä avoimia liittymiä. Niistä lupaan liitetään liittymäpiirros sekä muut liittymän rakentamisessa tarvittavat ohjeet. Muista kuin avoimista liittymistä luvan hakijalta vaaditaan liittymäpiirustus.

Liittymisnäkemä sivutien suunnassa L_s (m)

	normaali	poikkeuksellinen
tulosuunnalla kärkikolmio	25	15
tulosuunnalla on STOP-merkki tai liittymä on vähäliikenteisen yksityisen tien liittymä	10	6
tontti- tai maatalousliittymä	6	

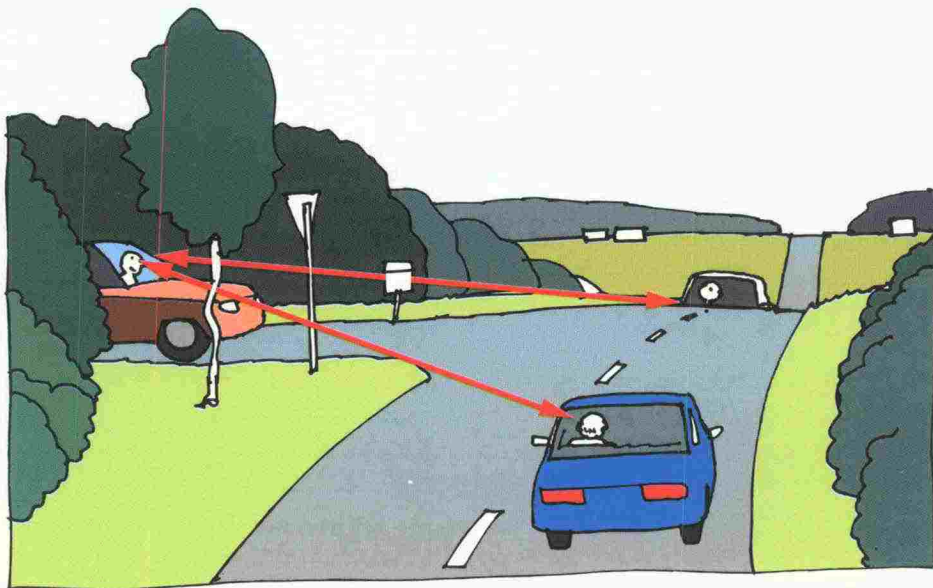

Mitoitus- nopeus	Mitoitusliittymisnäkemän vähimmäisarvo L_l (m)	
km/h	normaali	poikkeuksellinen
40	80	60
50	105	80
60	130	100
70	160	120
80	200	150
90	230	190
100	270	240

Silmäpisteen korkeus 1,1 m

Näkemien vähimmäisarvot
kevytliikenneväylän kohdalla

- $L_{sk} \geq 10$ m, poikkeuksellisesti 6 m
- $L_{ik} \geq 20$ m

Kuva 10: Näkemien määrittäminen liittymässä

Avoimet liittymät

Avoimen liittymän tyyppi (\approx liittymäkaaret) valitaan liittymää käyttävän liikenteen koostumuksen ja määrän, paikallisten olosuhteiden sekä liittymän yleisen merkityksen perusteella. Liittymäkaarena käytetään tavallisimmin yhtä ympyränkaarta, sillä se on liittymän rakentamisen kannalta yksinkertaisinta ja yleensä mahdollistaa riittävän sujuvan liittymisen ja yleiseltä tieltä poistumisen. Vilkaissa liittymissä, joissa on runsaasti raskasta liikennettä voidaan käyttää myös kaariyhdistelmiä.

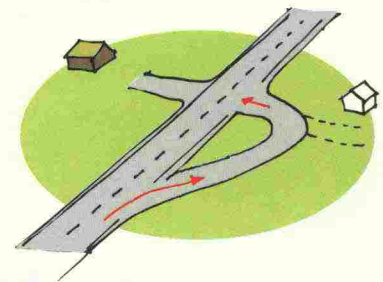
YKSITYISTEN TEIDEN LIITTYMÄT OVAT YLEENSÄ AVOIMIA LIITTYMIÄ JA LIITTYMÄKAARENA ON YMPYRÄ

Muut tasoliittymät

Valta- ja kantateillä voidaan vilkaissa yksityisten teiden liittymissä käyttää tarvittaessa tulppaliittymää ja pääsuunnan kanavointia — kääntymiskaistoja tai väistötilaa. Joissakin erikoistapauksissa voi tulla kysymykseen myös ns. espanjalainen käänös.

Vilkaissa katu- ja kaavatieliittymissä voi liikenteenvälityskyky- ja liikenneturvallisuusongelmien ratkaisuna olla valo-ohjaus tai kiertoliittymä. Niiden käyttäminen ratkaistaan kuitenkin laajemmassa, kyseistä aluetta koskevassa liikenteen suunnittelussa.

Liittymätyypin valintaa ja mitoitusta on käsitelty yksityiskohtaisemmin Tielaitoksen tasoliittymäohjeissa.

Ns. espanjalainen käänös

4.5 Kuivatusjärjestelyt

Yksityisen tien liittymään tarvitaan yleensä rumpu, joka sijoitetaan 5 - 10 metriä sivujojalinjasta ulommaksi. Näin rumpu saadaan lyhyemmäksi ja rumpu on liikenneturvallisuuden (törmäysriski) ja liittymän ulkonäön kannalta paremmassa paikassa. Poikkeuksellisesti etäisyys voi olla pienempi, jos kuivatuksen järjestäminen niin vaatii. Liittymärummun minimikoko (sisähalkaisija) on yleensä 400 mm, kun rummun pituus on ≥ 8 metriä ja 300 mm, kun rummun pituus on < 8 metriä. Rummun koko on tarvittaessa tarkistettava valuma-alueen kokoon perustuvan mitoitusvirtaaman perusteella.

Jotta yksityisen tien sulamis- ja sadevedet eivät valuisi yleiselle tielle, on yksityisen tien taso tehtävä aina niin, että se on vähintään 3 metrin matkalla yleisestä tiestä pois päin laskeva (ks. kuva 11).

Rumpujen suunnittelua, mitoitusta ja rakentamista on käsitelty yksityiskohtaisemmin tielaitoksen kuivatusohjeissa.

RUMPU ON
— TARPEEN TIEN KUIVATUKSELLE
— HUONOSTI TOTEUTETTUNA RISKI LIIKENNETURVALLISUUDELLE (TÖRMÄYS)

E RUMMUN ETÄISYYS YLEISEN TIEN SIVUJALINJASTA

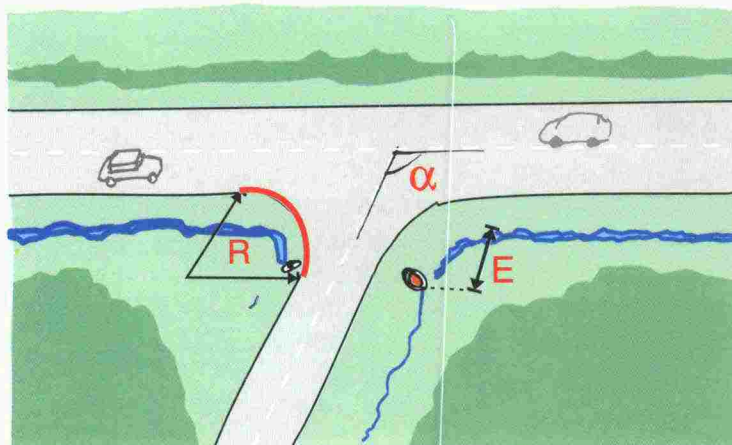
$E = 5 - 10\text{m}$
poikkeuksellisesti 2m

R RUMMUN HALKAISIJA

$\geq 400\text{ mm}$, kun pituus $> 8\text{ m}$
 $\geq 300\text{ mm}$, kun pituus $< 8\text{ m}$

α LIITTYMÄKULMA

$\alpha = 80 - 120^\circ$

YKSITYISEN TIEN LUISKAN KALTEVUUS
Max 1:2

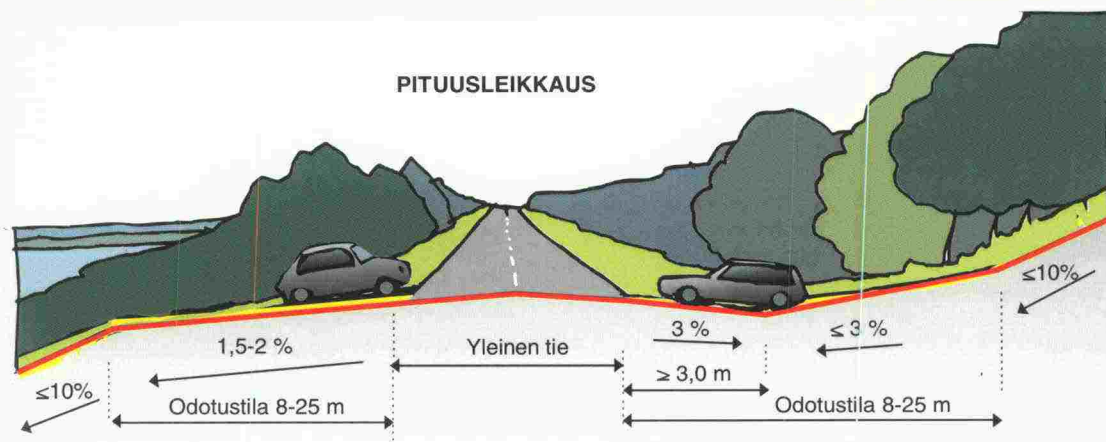
LIITTYMÄN PÄÄLLYSTÄMINEN

Liittymä päällystetään niin, ettei sora kulkeudu yleiselle tielle. Päällyste-pituus määritetään liittymäluvassa/ annettavissa ohjeissa.

LIITTYMÄKAAREN R VALINTA

Yleisin käyttökohde	Mitoittava ajoneuvo	Liittymäkaari/ kaariyhdistelmä (m)
<ul style="list-style-type: none"> Asuinkiinteistöjen liittymät Maatalousliittymät 	Henkilöauto	R = 6
<ul style="list-style-type: none"> Maatalouskeskusten liittymät 	Henkilöauto	R = 8
<ul style="list-style-type: none"> Pientä yritystoimintaa palvelevat liittymät Tavanomaiset yks. teiden liittymät 	Kuorma-auto (max 8 m)	R = 10 - 12
<ul style="list-style-type: none"> Teollisuuslaitoksia palvelevat liittymät Vilkkaat yks.teiden liittymät 	Linja-auto (max 13 m) Kuorma-auto (max 12 m)	Kaariyhdistelmä/ R = 15, jos yt:n leveys $\geq 6,5\text{ m}$
<ul style="list-style-type: none"> Huoltoasemat tms. Kadut ja kaavatiet 	Perävaunullinen kuorma-auto	Kaariyhdistelmä

PITUUSLEIKKAUS

Odotustilan pituus on mitoittavan ajoneuvon ja liittyvän tien liikennemäärän mukaan 8 - 25 m

Kuva 11: Yksityisen tien liittymän valinta- ja mitoitusperiaatteet

4.6 Liikenteenohjaus

Yksityisen tien liittymä varustetaan tarpeellisilla liikenteenohjauslaitteilla. Yleisimmin tarvittavat liikennemerkit ja niiden käytön periaatteet ovat seuraavat:

Väistämisvelvollisuuden osoittaminen

- *Väistämisvelvollisuus risteyksessä (231).*
Merkkiä käytetään vilkkaiden ja pitkien yksityisten teiden liittymissä. Merkki tarvitaan tieliikennelain 14 § 3 momentin tarkoittamissa tapauksissa vain, jos väistämisvelvollisuudesta voi syntyä epäselvyyttä.
- *Pakollinen pysähtyminen (232)*
Merkkiä käytetään väistämisvelvollisuus risteyksessä -merkin asemasta, kun liittymään saapuva ajoneuvo on näkemien vuoksi tai jostain muusta syystä aina pysäytettävä.

Väistämisvelvollisuus risteyksessä 231

Pakollinen pysähtyminen 232

Yleisen tien liikenteen varoittaminen

- *Sivutien risteys (162 - 164)*
Merkkiä käytetään yleisellä tiellä varoittamaan liittymästä, jonka sijainti tai poikkeava liikenne voivat aiheuttaa vaaraa liikenteelle. Merkki asetetaan yleensä vain tilapäisiin liittymiin tai olemassa oleviin liittymiin, kun niihin on annettu tilapäinen lupaehdoista poikkeava käyttöluva.

Sivutien risteys 162,163,164

Viitoitus

- *Tien nimikilpi*
Yksityisillä teillä käytetään ensisijaisesti haja-asutusalueiden osoitejärjestelmän mukaisia tien nimikilpiä tai osoitenumeroita.
- *Yksityisen tien viitta (643)*
Yksityisen tien viittaa voidaan käyttää, kun yksityinen tie on merkityksellinen ja yleinen liikenne on sillä sallittu.
- *Osoiteviitta (644)*
Osoiteviittaa voidaan tienpitäjän harkinnan mukaan käyttää osoittamaan yksittäistä kohdetta. Viitoitettavia kohteita ovat esim. tärkeät palvelukohteet sekä teollisuus- tai liikelaitokset. Haja-asutusalueilla merkkiä voidaan käyttää opastamaan mm. maaseuturyityksiin.
- *Paikalliskohteen viitta (648)*
Paikalliskohteen viitalla osoitetaan yleensä taajaman sisäisiä kohteita, kuten keskustoja ja kaupunginosia, tai erityiskohteita, kuten tehtaita tms.

Torppalanpolku

Nimikilpi

Yksityisen tien viitta 643

Torpparimuseo

Osoiteviitta 644

Paikalliskohteen viitta 648

Viittojen 643, 644 ja 648 asettamiseen tarvitaan tielaitoksen lupa.

Liittymän havaittavuuden parantaminen

- *Liittymäpaalu*
Liittymäpaalulla tarkoitetaan yksityisen tien tai tontin liittymässä olevaa paa-lua, jossa on sininen heijastin. Liittymäpaalu parantaa liittymän havaittavuutta pimeällä.

Yksityisen tien pitäjä voi asettaa laatuvaatimukset täyttävät paalut liittymän molemmin puolin. Asettamiseen ei tarvita erillistä lupaa.

Liittymäpaalu

Tarkemmat ohjeet liikennemerkkien käytöstä on annettu tielaitoksen ohjeissa "Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä" TIEL 2131909, "Palvelukohteiden viitoitus" TIEL 2133876 ja "Liikenteen ohjaus, viitoitus TIEL 213006-96.

5 KUSTANNUSVASTUU

Yksityisen tien liittymän rakentaminen tai parantaminen voi tapauskohtaisesti kuulua joko yksityisen tien tai yleisen tien pitäjälle. Kustannusvastuu toimii yleensä aiheuttaja maksaa -periaatteella seuraavasti:

Yksityisen tien pitäjä vastaa:

- uuden liittymän rakentamisesta olemassa olevaan yleiseen tiehen
- liittymän parantamisesta, myös pääsuunnan kanavoinnista, jos parantamistarve aiheutuu yksityisen tien liikenteen kasvusta
- huonokuntoisen liittymän parantamisesta, kun se aiheuttaa vaaraa liikenteelle tai haittaa yleisen tien kunnossapitoa
- määräaikaisen tai uudella liittymällä korvattavan liittymän poistamisesta (kirjataan lupaehtoihin)
- tarpeellisten liikenteenohjauslaitteiden asettamisesta liittymään, lukuunottamatta väistämisvelvollisuutta osoittavaa liikennemerkkiä, jonka asettaa yleensä Tielaitos
- liittymän ja siihen kuuluvien, yksityisen tien puolella olevien laitteiden sekä näkemäalueiden kunnossapidosta

Yleisen tien pitäjä vastaa:

- liittymän rakentamisesta tai parantamisesta, jos se aiheutuu yleiseen tiehen tehdyistä muutoksista
- käännyksikaistojen rakentamisesta yleiselle tielle, jos tarve aiheutuu yleisen tien liikenteen kasvusta
- liittymän parantamisesta tai siirtämisestä uuteen paikkaan, jos liittymä on toteutettu annetun luvan mukaisesti, mutta sen todetaan yleisellä tiellä tahtuneiden muutosten vuoksi vaarantavan liikenneturvallisuutta
- tien rakentamisen tai parantamisen yhteydessä sellaisten uusien liittymien rakentamisesta, jotka on tiesuunnitelmassa todettu tarpeellisiksi
- liittymäsuunnitelman mukaisten järjestelyiden toteuttamisesta
- olemassa olevien liittymien päällystämistä silloin, kun yleinen tie parannetaan ja päällystetään
- väistämisvelvollisuutta osoittavan liikennemerkkin asettamisesta yksityisen tien tai rakennuskaavatien liittymään (kadun liittymään merkin asettaa kunta ja maastoliikennelain mukaisen moottorikelkkailureitin risteykseen reitin pitäjä)
- yleisen tien puolella olevien liikenteenohjauslaitteiden kunnossapidosta

Lisäksi Tielaitos voi tien parantamisen yhteydessä rakentaa kustannuksellaan tarvittavat maa- ja metsätalousliittymät niin, että pääsy jokaiselle kiinteistölle on olemassa.

Joissakin tapauksissa, esimerkiksi, kun liittymä on tarpeen myös yleisen tien toimintojen vuoksi (levähdysalue, opastus tms.) tai kun liittymän parantamistarve aiheutuu sekä yleisen tien että yksityisen tien tarpeista, kustannusjako sovitaan tapauskohtaisesti.

6 LUPAHARKINTAAN JA VALVONTAAN LIITTYVIÄ NÄKÖKOHTIA

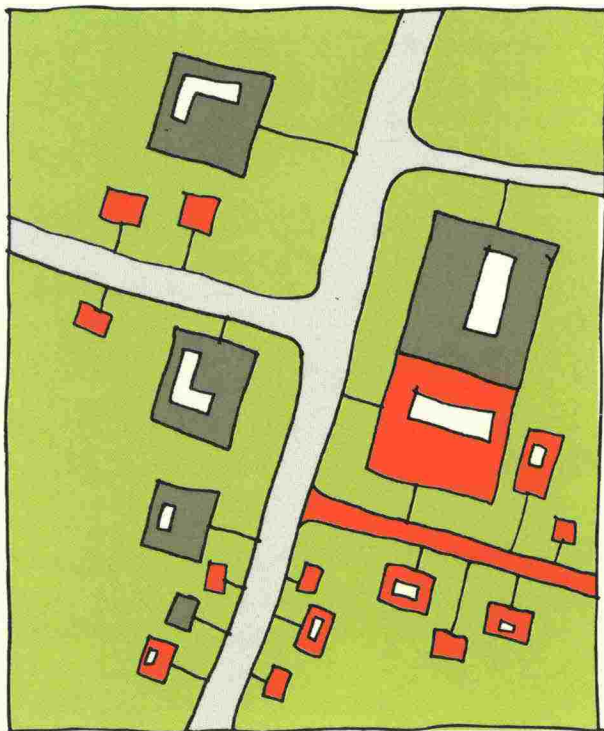
Seuraavassa on tarkasteltu lyhyesti eräitä esimerkkitalanteita, joita liittymälupa-asioiden käsittelyssä ja valvonnassa joudutaan pohtimaan ja hoitamaan. Esimerkkejä on käsitelty yleisellä tasolla, sillä yleispäteviä ohjeita tai ratkaisuja ei hyvin yksilöllisiin tilanteisiin voida antaa.

Lisääntyvä maankäyttö pyrkii tukeutumaan suoraan yleiseen tiehen

Taajamien läheisyydessä sekä valta- ja kantateiden varsilla maankäyttö pyrkii tukeutumaan suoraan yleiseen tiehen niin, että korkealuokkaiselle tielle syntyy paikallista lyhytmatkaista liikennettä ja tien ylittämistarvetta. Näissä tapauksissa liittymäasia tulisi käsitellä maankäyttöasiana yhdessä kunnan kanssa. Toiminnot (asuminen, palvelut ym.) tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa samalle puolen tietä. Lisäksi tulisi yhdistellä liittymiä, jolloin voidaan toteuttaa teknisesti parempia ratkaisuja, ja tarvittaessa rakentaa eritasojärjestelyitä.

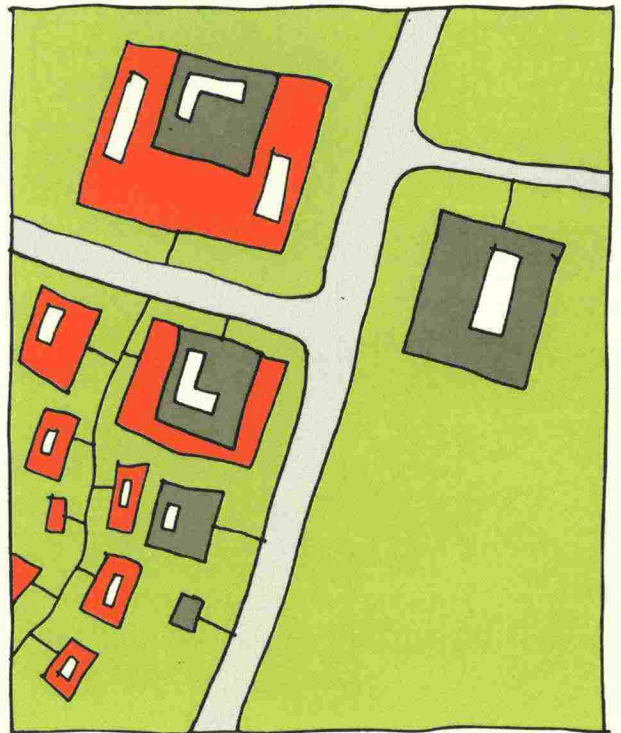
JÄSENTYMÄTÖN

1. Hajallaan oleva maankäyttö synnyttää risteävää liikennettä
2. Kiinteistöjen yhteydet suoraan yleiselle tielle

JÄSENTYNYT

1. Maankäyttö samalla puolen yleistä tietä
2. Palvelut kevytliikenneverkon varrella
3. Liikenneverkko jäsentynyt
4. Kiinteistöt liittyvät alempiluokkaisiin teihin

■ Olemassaoleva rakenne ■ Uusi rakentaminen

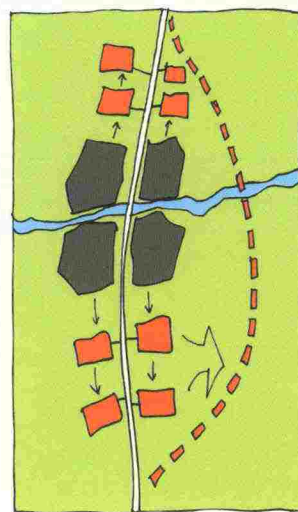
Kuva 12: Liittymälupien antaminen ilman kokonaisuuden hahmottamista voi johtaa sekä maankäytön että liikenteen kannalta huonoon lopputulokseen

Maankäyttö pyrkii laajenemaan päätien suunnassa

Maankäytön laajeneminen ja taajamarakenteen hajautuminen tuovat päätielle lyhytmatkaista paikallista liikennettä, päätiestä risteävää liikennettä sekä kevytliikennettä. Seurauksena voi olla sellaisia liikenteen turvallisuus- ja sujuvuusongelmia, että ne aiheuttavat ohitustien rakentamistarpeen.

Liittymälupien harkinnassa pyritään ennakoimaan maankäytön kehittymistä niin, että yhdessä kunnan maankäytön suunnittelun ja rakennusvalvonnan kanssa voidaan välttää ongelmatilanteiden syntyminen.

Kuva 13: Maankäytön laajeneminen päätien suunnassa voi aiheuttaa ohitustien tarpeen

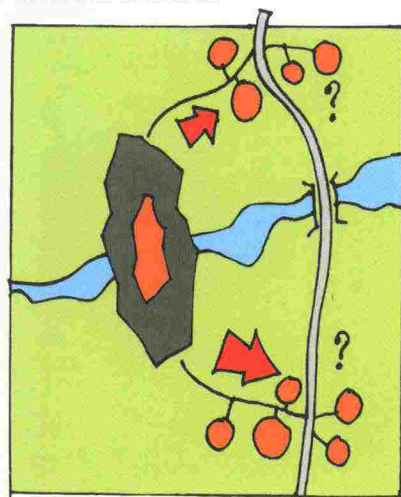

Palvelut pyrkivät ohitustien varteen

Ohitustien rakentamisen jälkeen erilaiset palvelut, kuten huoltoasemat ja marketit sekä teollisuuslaitokset pyrkivät sijoittumaan ohitustien liittymien läheisyyteen ja ohitustien varteen. Seurauksena voi olla taajamarakenteen hajaantuminen sekä liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden heikkeneminen ohitustiellä.

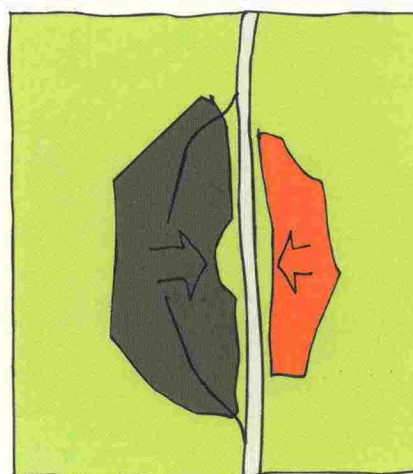
Ohitusteiden läheisyyteen syntyvää maankäyttöä tulisi ohjata kaavoituksella. Jos asia kuitenkin tulee esille liittymäasiana, sitä harkitaan sekä yleisen tien liikenteen että maankäytön suunnittelun näkökulmasta ja pyritään yhdessä kunnan kanssa löytämään kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä ratkaisu.

Ohitustie kaukana

Maankäyttö pyrkii liittymien tuntumaan. Taajaman rakenne hajoaa.

Ohitustie lähellä

Maankäyttöä ohitustien taakse. Voi syntyä mittavien liittymäjärjestelyiden tai uuden ohitustien tarve.

Kuva 14: Toimintojen siirtyminen ohitustien varteen hajauttaa taajamarakennetta ja voi aiheuttaa liikenneongelmia

Luvaton liittyminen, liittymän lupaehtojen vastainen käyttö tai liittymän kunnossapidon laiminlyönti

Kun havaitaan, että liittyminen on rakennettu luvatta tai liittymää käytetään lupaehtojen vastaisesti, on tilanteen mukaan

- selvitettävä voidaanko lupa-asia saada kuntoon normaalilla lupamenetellyllä. Jos se on mahdollista liittymän haltijaa kehoitetaan hakemaan tarvittava lupa.
- neuvoteltava liittymän haltijan kanssa muista ratkaisuksista.
 - Jos ratkaisu löytyy, liittymän haltijaa kehoitetaan hakemaan lupaa molempien osapuolten kannalta hyväksyttävälle järjestelylle sekä määräajan kuluessa poistamaan luvatta rakennettu liittyminen tai lopettamaan liittymän lupaehtojen vastainen käyttö.
 - Jos ratkaisua ei löydy, liittymän haltijaa kehoitetaan määräajan kuluessa poistamaan luvaton liittyminen tai lopettamaan liittymän lupaehtojen vastainen käyttö.

Jos liittymän kunto tai kunnossapito aiheuttaa vaaraa yleisen tien liikenteelle, liittymän haltijan kanssa pyritään sopimaan tarpeellisista toimenpiteistä. Liikenneturvallisuuden kannalta kiireelliset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen välittömän vaaran poistamiseksi, Tielaitos voi kuitenkin tehdä heti.

Jos liittymäasiassa ei päästä sopimalla liikenneturvallisuuden kannalta hyväksyttävään ratkaisuun, Tielaitos voi turvautua tielain 101 §:ssä säädettyihin pakokokeinoin (ks. kohta 3.6.2). Ulkopuoliseen apuun turvaututaan kuitenkin vain poikkeustapauksissa.

Asema- ja rakennuskaavojen alueella em. ongelmat pyritään hoitamaan kunnan rakennusvalvonnan kautta. Kunnan kanssa neuvotellaan myös silloin, kun ongelmatilanteita ilmenee taajamien reuna-alueilla, ja haetaan ratkaisuja, jotka sopivat kunnan maankäyttösuunnitelmiin.

LIITTEET

Liite 1: Lupamenettelyyn vaikuttavat lainkohdat

Liite 2: Hakemuslomake

Liite 3: Päätösesimerkkejä

LUPAMENETTELYYN VAIKUTTAVAT LAINKOHDAT (Tilanne 1.5.1997)

LAKI YLEISISTÄ TEISTÄ

50 § 1 mom (31.1.1995/137)

Tien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan laatia suunnitelma (liittymäsuunnitelma), jolla annetaan määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämiseksi asemakaava- tai rakennuskaava-alueen ulkopuolella olevaan tai tehtävään maantiehen tai sen osaan sekä sille johtavien yksityisten teiden liittymien käyttämisestä. Liittymäsuunnitelma voidaan erityisesti syystä laatia myös paikallistielle tai sen osalle. Jos ennestään olevaa yksityisen tien liittymää kielletään käyttämästä tai sen käyttämisestä annetaan muita määräyksiä, tulee suunnitelmassa määrätä kulkuyhteyksien järjestämiseksi tarpeellisten yksityisten teiden tai liittymien tekemisestä taikka oikeuden perustamisesta ennestään olevaan yksityiseen tiehen tai 33 §:n mukaisesti yleisenä tienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tieosaan. Suunnitelman hyväksyy tielaitoksen keskushallinto.

52 § (30.6.1967/310)

Edellä 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon estämättä tienpitoviranomainen voi, milloin muuttuneet olosuhteet tai muut painavat syyt antavat siihen aihetta, sallia yksityisen tien liittämisen kiellon alaiseen yleiseen tiehen tai kielletyn liittymän käyttämisen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii ja liikenneturvallisuudelle siitä aiheutuva vaara harkitaan vähäiseksi.

Yksityisen tien liittämiseen sellaiseen maantiehen, jolle ei ole annettu 50 §:n 1 momentin mukaista kieltoa, tarvitaan tienpitoviranomaisen lupa. Lupa, johon voidaan sisällyttää tarpeellisiksi katsottavia ehtoja, on myönnettävä, jos liittäminen on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymästä on riittävä vapaa näkymä maantien kumpaankin suuntaan ja se sijainniltaan suhteessa muihin risteyksiin ja liittymiin on sellainen, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Erityisesti syystä [kulkulaitosten ja yleisten töiden] ministeriö voi päätöksellään määrätä, että tämän momentin säännöksiä on sovellettava myös tiettyyn paikallistiehen tai sen osaan. Jos yksityinen tie on liitettävä paikallistiehen eikä tällaista ministeriön päätöstä ole annettu, on liittäminen teiden yhtymäkohdassa toimitettava tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, että yksityisestä tiestä liikenteelle aiheutuva vaara voidaan mahdollisimman suurella määrällä välttää.

Ne rakenteet ja laitteet yleisen tien alueella, jotka ovat tarpeen yksityisen tien liittämiseksi yleiseen, on yksityisen tien pitäjän velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa yleisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle ja saa tienpitoviranomainen, milloin syytä siihen on, ottaa tähän kuuluvan työn asianomaisen kustannuksella. Jos ennestään oleva yksityinen tie yhtyy yleiseen tiehen siten, että siitä aiheutuu vaaraa liikenteelle, yksityisen tien pitäjän on velvollinen ryhtymään tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan toimenpiteisiin liittämisen toimittamiseksi sillä tavoin, että vaara, mikäli mahdollista, vältetään.

Jos yleinen tie tehdään siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien taikka jos tietä levennetään, korotetaan tai alennetaan niin, että pääsy sille ennestään olvalta yksityiseltä tieltä huomattavasti vaikeutuu, yleisen tien pitäjän velvollisuutena on kustannuksellaan huolehtia yksityisen tien johtamiseksi yleisen tien poikki taikka sen liittämiseksi yleiseen tiehen tarpeellisten laitteiden ja niihin liittyvien töiden tekemisestä. Mitä tässä momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee vastaavasti rakennuskaavatieta.

Mitä 50 §:n 1 momentissa ja tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske moottoriteitä eikä moottoriliikenneteitä, jolle pääsystä yleiseltä tai yksityiseltä tieltä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. (22.1.1971/44)

Mitä tässä laissa säädetään yksityisen tien liittämiseksi yleiseen tiehen tai sille johtavan yksityisen tien liittymän käyttämisestä, koskee soveltuvan osin myös yksityisen tien tekemistä vahvistetun tiesuunnitelman tarkoittamalle tiealueelle. Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/62) ei sovelleta. Kuitenkin saa 50 §:n 1 momentin ja tämän pykälän 2 momentin säännösten estämättä tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan tehdä muuhun yleiseen tiehen kuin moottoritiehen tai moottoriliikennetiehen sellaisen liittymän, jota käytetään yksinomaan maatalous- tai metsätalousajoon (maatalousliittymä), jolle liittymästä aiheutuva huomattava vaara liikenneturvallisuudelle. (22.1.1971/44)

53 § (24.11.1961/518)

Tiealueeseen kohdistuvaa työtä, kuten viemärin kaivamista tien alitse, maitolaiturasanteen ja sen laiturirakennelman sekä muiden laitteiden tekemistä tiealueelle tai johtojen asettamista tien yli, älköön kukaan, jolle erityisestä säännöksestä muuta johdu, suorittako ilman tienpitoviranomaisen lupaa. Milloin sellainen lupa ei ole tarpeen, on ennen työhön ryhtymistä tehtävä asiasta ilmoitus sanotulle viranomaiselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rakenteiden ja laitteiden tekemisen ja kunnossapidon osalta on muutoin soveltuvan osin noudatettava, mitä 52 §:n 3 momentissa on säädetty. Tienpitäjän tulee kuitenkin huolehtia lupaehtojen mukaisesti rakennetun, ajorataan välittömästi liittyvän, käytössä olevan maitolaiturasanteen koneellisesta talviaurauksesta, mikäli ajorata pidetään koneellisesti vapaana lumi- ja jääesteistä.

101 §

Jos ei ole noudatettu tässä laissa olevaa tai sen nojalla annettua kieltoa tai määräystä, voi lääninhallitus, käyttämällä uhkasakkoa tai oikeuttamalla tienpitoviranomaisen tai muun, jota asia koskee, suorittamaan tarvittavan tehtävän, ryhtyä toimenpiteeseen sen oikaisemiseksi, mitä on oikeudettomasti tehty tai laiminlyöty. Tehtävä suoritetaan siihen velvollisen kustannuksella, mikäli lääninhallitus erityisestä syystä ei toisin määrää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tienpitoviranomaisen vaatima oikaisu on asianmukainen ja ilmeisesti tarpeellinen, voi poliisi oikeuttaa tienpitoviranomaisen suorittamaan tarvittavan toimenpiteen, ei kuitenkaan rakennuksen poistamista, siirtämistä tai toisenlaiseksi muuttamista. (31.1.1995/137)

Mikäli sellaisessa tapauksessa, josta 2 momentissa on säädetty, liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi kiireellinen toimenpide on tarpeen taikka jos kysymys on tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, tienpitoviranomainen saa pitää huolta sen suorittamisesta.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu oikaisutoimenpide suoritetaan tienpitäjän kustannuksella. Lääninhallitus voi kuitenkin tienpitoviranomaisen esityksestä määrätä oikaisuun velvollisen osaksi tai kokonaan korvaamaan toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset tienpitäjälle.

Niissä tapauksissa, joita tarkoitetaan 23 ja 42 §:ssä, on noudatettava sanottujen pykäläiden säännöksiä.

ASETUS YLEISISTÄ TEISTÄ

2 § 1 mom (16.4.1971/284)

Yleinen tie voidaan tehdä moottoritieksi tai moottoriliikenteeksi liikenteen niin vaatiessa. Moottoritiellä tulee olla erilliset, keskikaistan erottamat ajoradat, joilla ei ole avattavia siltoja, ja tulee sitä risteävän liikenteen kulkea eri tasossa. Moottoritiehen liittyvä liikenne on johdettava tiesuunnitelmassa erityisesti järjestettyjen liittymäkohtien kautta, eikä moottoritien ja siihen rajoittuvan kiinteistön välillä saa olla muuta kulkuyhteyttä. Mitä tässä laissa on säädetty moottoritiestä, on voimassa myös moottoriliikennetiestä kuitenkin siten, että sillä voi olla vain yksi ajorata ja että sillä voidaan erityisesti syystä sallia sekä avattavia siltoja että risteävän liikenteen kulkeminen samassa tasossa tiesuunnitelman osoittamalla tavalla. Liikenteestä moottoritiellä ja moottoriliikennetiellä säädetään erikseen.

LAKI YKSITYISISTÄ TEISTÄ

44 §

Tietoimituksesta on ilmoitettava asianomaiselle tielautakunnalle tai sen tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Milloin on kysymys tien rakentamisesta tai siirtämisestä, on tietoimituksesta ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle ja, jos tie tulisi johtamaan yleisen tien, rautatien tai kanavan alueelle, myös asianomaiselle viranomaiselle. (24.1.1995/95)

Milloin tietoimitus koskee tien tekemistä, on tietoimituksesta ilmoitettava asianomaiselle [kunnallis]hallitukselle. (4.7.1975/521)

Tässä pykälässä tarkoitettu ilmoitus on, mikäli mahdollista, tehtävä vähintään 10 päivää ennen ilmoituksessa mainitun asian käsittelyä toimituksessa. (12.4.1995/555)

Tietoimituksessa on 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla viranomaisella oikeus esittää lausuntonsa asiasta.

Kunnalla on tien tekemistä koskevassa asiassa, siltä osin kuin kysymys on tien sijoittamisesta, asianosaisen puhevalta. (4.7.1975/521)

TIELIIKENNEASETUS, 5.3.1982/182

5 § 1 mom

Ajoneuvon saa ajaa moottoritielle vain tien alkamiskohdasta tai liittymätieltä ja moottoritieltä pois vain tien päätekohdasta tai käyttäen erkanemistietä.

8 §

Edellä 4 - 7 §:ssä olevia säännöksiä on soveltuvin osin noudatettava myös liikenteessä moottoriliikennetiellä sekä sen liittymä- ja erkanemisteillä.

LAKI TIELIIKENTEEN TURVAAMISESTA LIIKENNEMERKEIN ERÄISSÄ TAPAUKSISSA, 6.3.1970/184

1 §

Milloin tieliikenteen turvaamiseksi on tarpeen asettaa liikennemerkki yleisen ja yksityisen tien liittymäkohtaan yksityisen tien varteen, on se viipymättä asetettava yleisen tien tienpitoviranomaisen harkinnan mukaan ja sen toimesta.

2 §

Tämän lain nojalla asetetut liikennemerkit jäävät 1 §:ssä mainitun tienpitoviranomaisen hoitoon.

3 §

Mitä edellä tässä laissa on säädetty yksityisestä tiestä, koskee myös rakennuskaavatietä.

RAKENNUSLAKI, 16.8.1958/370

36 §

Asemakaavassa voidaan määrätä alueita:

2) katuja ja muita yleisiä liikenneväyliä varten (*katualue*);

5) rautateitä, raitiotieitä, linja-autoasemia, ajoneuvojen pysäköimispaikkoja, vesiteitä, satamia, lentoasemia ja sellaisia yleisen tien välittömänä jatkeena olevia kauttakulkutai sisääntuloliikenteeseen tarkoitettuja teitä varten, joille ei ole pääsyä tonteilta eikä poikkikaduilta paitsi erityisesti järjestetyissä liittymäkohdissa, sekä muita erityisiä liikennetarkeitä varten (liikennealueet);

96 § 1 mom

Rakennuskaavan tulee osoittaa eri tarkoituksiin aiottujen alueiden kuten *rakennusmaan*, yleiseen liikenteeseen käytettävien *liikenneväylien* ja muiden *yleisten alueiden* sijainti ja rajat. Mikäli katsotaan tarpeelliseksi, voidaan kaavassa selvittää myös maaston korkeussuhteet, maaperän laatu sekä viemäroimis- ja vedensaantimahdollisuudet.

RAKENNUSASETUS, 26.6.1959/266

Lupa rakentamiseen

53 §

Tutkiessaan rakennuslupaa koskevaa hakemusta tulee [maistraatin] katsoa, että rakennus on vahvistetun asemakaavan ja tonttijaon tai rantakaavan mukainen sekä ottaa huomioon muutkin rakentamista koskevat määräykset (10.10.1969/628)

Huomiota on muun muassa kiinnitettävä seuraaviin seikkoihin:

3) tontille on käyttökelpoinen pääsytie tai mahdollisuus sellaisen järjestämiseen olemassa;

Rakentaminen rakennuskaava-alueella

125 §

Tutkiessaan uudisrakennuslupaa koskevaa hakemusta rakennuslautakunnan tulee katsoa, että rakennus on vahvistetun rakennuskaavan mukainen, sekä ottaa huomioon muutkin rakentamista koskevat määräykset.

Huomiota on muun muassa kiinnitettävä seuraaviin seikkoihin:

5) ajokuntoinen pääsytie tai mahdollisuus sellaisen järjestämiseen on olemassa;

Rakentaminen haja-asutusalueella

137 § 4 mom

Jos rakennuspaikalle ei johda ajokelpoista pääsytietä tai jos sinne päästään vain yleisistä teistä annetun lain 52 §:ssä tarkoitettun maatalousliittymän kautta ja pääsytien saamiseksi yleiseltä tieltä tarvitaan mainitun lainkohdan mukaisesti liittymälupa, lupa on liitettävä rakennuslupahakemukseen. (5.2.1982/87)

KIINTEISTÖNMUODOSTAMISLAKI, 12.4.1995/554

156 § 3 mom

Kiinteistötoimituksessa on kullekin kiinteistölle ja palstalle järjestettävä tarpeellinen kulkuyhteys perustamalla 154 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu rasite taikka perustamalla yksityisistä teistä annetussa laissa (358/62) tarkoitettu pysyvä tai määräaikainen tieoikeus tai muu kulkuyhteyttä varten tarpeellinen oikeus noudattaen, mitä sanotussa laissa säädetään.

Tielaitos
tiepiiri

LIITYMÄHAKEMUS

- Uusi liittymä
 Käyttötarkoituksen muuttaminen

HAKIJA

Nimi	
Osoite	Puhelin

LIITYMÄN SIJAINTI

Kunta	Kylä	Kiinteistö Rno
Yleinen tie, johon liittymää haetaan, tien nimi		Tien numero
Liittymän tarkempi sijainti	☐ vas. Suunnassa ☐ oik.	
Esitetty liittymäpaikka on merkitty maastoon seuraavasti		
Lähin samalla puolella tietä oleva liittymä on metrin etäisyydellä. Sitä ei voida käyttää seuraavista syistä		
☐ Hakijalla on kulkuoikeus hakemuksessa tarkoitetun liittymän kautta		
☐ Oma maa/liittymä	☐ Rasite perustettu (kopio liitteeksi)	☐ Sopimus kiinteistönomistajan tai liittymän haltijan kanssa (kopio liitteeksi)

LIITYMÄN KÄYTTÖTARKOITUS

☐ Vain maa- ja metsätalousajoon	☐ Vain jalankulku- ja pyöräliikenteeseen
☐ Asuinkiinteistölle kulkuun	☐ Lomakiinteistölle kulkuun
☐ Liike- tai teollisuuskiinteistölle kulkuun. Kiinteistölle sijoitetaan seuraavat toiminnot:	
☐ Muuhun tarkoitukseen, mihin?	
Liittymän arvioitu kokonaisliikenne	ajon/vrk
Liittymän arvioitu kuorma-autoliikenne	ajon/vrk

LISÄSELVITYKSIÄ

--

Paikka ja aika	Allekirjoitus
----------------	---------------

LIITTEET

- Ote peruskartasta (liittymäpaikka ja rakennus- tms. paikka)
 Asemapiirros, mittakaava
 Ote asema- tai rakennuskaavasta tai sen luonnoksesta

LAUSUNTO (Paikallinen valvonta)

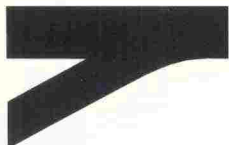
--

POSTIOSOITE
PL
POSTINUMERO

KÄYNTIOSOITE
Katuosoite

TELEFAX
0204 44 XXXX

PUHELIN
0204 4411

Tielaitos
Esimerkin tiepiiri

PÄÄTÖS

24.6.1997

Liite 3/
Esimerkki 1

TARPEELLISET
KIRJAUS- TMS.
MERKINNÄT

Liittymän Hakija
Lähiosoite
POSTITOIMIPAIKKA

Hakemuksenne 9.6.1997

YKSITYISEN TIEN LIITTÄMINEN PAIKALLISTIEHEN XXXXX, KUNTA

HAKEMUS

Olette hakenut liittymää yksityiselle tielle paikallistiehen nro XXXXX tieosoitteeseen 01/1234/oik. Liittymä on tarkoitettu asuinkiinteistölle Rno 23:4 kulkuun.

PÄÄTÖS

Liittymä voidaan rakentaa hakemuksenne mukaisesti.

Liittymän paikka

Paikallistie XXXXX, tieosoite 01/1234/oik

Liittymän käyttötarkoitus

Liittymä on tarkoitettu asuinkiinteistölle Rno 23:4 kulkuun (YA). Jos liittymän käyttötarkoitus tai liikenne muuttuvat merkittävästi, hakijan on otettava yhteyttä tiepiiriin.

Liittymän rakentaminen

Liittymä on rakennettava ja pidettävä kunnossa tielaitoksen hyväksymällä tavalla yksityisen tien pitäjän toimesta ja kustannuksella.

Päätöksen voimassaoloaika

Liittymä on tehtävä valmiiksi 31.10.1998 mennessä. Sen jälkeen tämä päätös ei ole enää voimassa.

Lainkohdat, joiden nojalla päätös on tehty

Laki yleisistä teistä 52 § 2 -3 mom

OHJEET LIITYMÄN RAKENTAMISEKSI

Liittymä on rakennettava liitteenä 1 olevien ohjeiden mukaisesti. Ennen työn aloittamista, rakentamisesta on ilmoitettava tiepiirin edustajalle, Osoite, Tielaitos ..., puh. 0204 44 XXXX. Työssä on noudatettava tiepiirin edustajan antamia tarkempia ohjeita. Liittymän valmistumisesta on lopputarkastuksen tekemistä varten ilmoitettava tiepiirin edustajalle.

Insinööri

Paula Päätöjä
Paula Päätöjä

Rakennusmestari

Ville Valmistelija
Ville Valmistelija

LIITTEET	1. Ohjeet liittymän rakentamiseksi
TIEDOKSI	Kunnan rakennustarkastaja Paikallinen valvoja Tierekisteri
LUNASTUS	400,00 mk

Tielaitos
Esimerkin tiepiiri

PÄÄTÖS

24.6.1997

Liite 3/
Esimerkki 2

TARPEELLISET
KIRJAUS- TMS.
MERKINNÄT

Luvan Hakija
Lähiosoite
POSTITOIMIPAIKKA

Hakemuksenne 9.6.1997

YKSITYISEN TIEN LIITTÄMINEN MAANTIEHEN XXX, KUNTA

HAKEMUS

Olette hakenut lupaa liittää yksityinen tie maantiehen nro XXX tieosoitteeseen 02/1234/oik. Liittymä on tarkoitettu asuinkiinteistölle Rno 23:4 kulkuun

PÄÄTÖS

Lupa myönnetään hakemuksestanne poiketen seuraavasti (sovittu maastokäynnin yhteydessä 17.6.1997):

Liittymän paikka

Maantie YYYY, tieosoite 01/210/vas (ks. liite 2)

Liittymän käyttötarkoitus

Liittymä on tarkoitettu asuinkiinteistölle Rno 23:4 kulkuun (YA). Jos liittymän käyttötarkoitus tai liikenne muuttuvat merkittävästi, hakijan on otettava yhteyttä tiepiiriin.

Liittymän rakentaminen

Liittymä on rakennettava ja pidettävä kunnossa tielaitoksen hyväksymällä tavalla yksityisen tien pitäjän toimesta ja kustannuksella.

Luvan voimassaoloaika

Liittymä on tehtävä valmiiksi 31.10.1998 mennessä tai muuten tämä lupa on rauennut.

Lainkohdat, joiden nojalla päätös on tehty

Laki yleisistä teistä 52 § 1 -3 mom

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Maantielle XXX on vahvistettu liittymäsuunnitelma, jossa on kielletty muiden kuin suunnitelmassa osoitettujen liittymien rakentaminen. Liittymäsuunnitelmassa on osoitettu pääsy kiinteistölle Rno 23:4 maantieltä YYYY ja kulkuyhteyttä varten on perustettu rasite kiinteistölle Rno 23:2.

Olosuhteet eivät ole liittymäsuunnitelman vahvistamisen jälkeen muuttuneet eikä hakija ole esittänyt muita sellaisia syitä, joiden vuoksi lupa tulisi myöntää liittymäsuunnitelmasta poikkeavana.

OHJEET LIITYMÄN RAKENTAMISEKSI

Liittymä on rakennettava liitteenä 1 olevien ohjeiden mukaisesti. Ennen työn aloittamista, rakentamisesta on ilmoitettava tiepiirin edustajalle, Osoite, Tielaitos ..., puh. 0204 44 XXXX. Työssä on noudatettava tiepiirin edustajan antamia tarkempia ohjeita. Liittymän valmistumisesta on lopputarkastuksen tekemistä varten ilmoitettava tiepiirin edustajalle.

**MUUTOKSENHAKU
PÄÄTÖKSEEN**

Tähän päätökseen voi hakea muutosta Xxxxxxxx lääninoikeudesta.
Ohjeet muutoksen hakemiseksi ovat liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

Insinööri

Paula Päätäjä
Paula Päätäjä

Rakennusmestari

Ville Valmistelija
Ville Valmistelija

LIITTEET

1. Ohjeet liittymän rakentamiseksi
2. Ote liittymäsuunnitelmasta
3. Valitusosoitus

TIEDOKSI

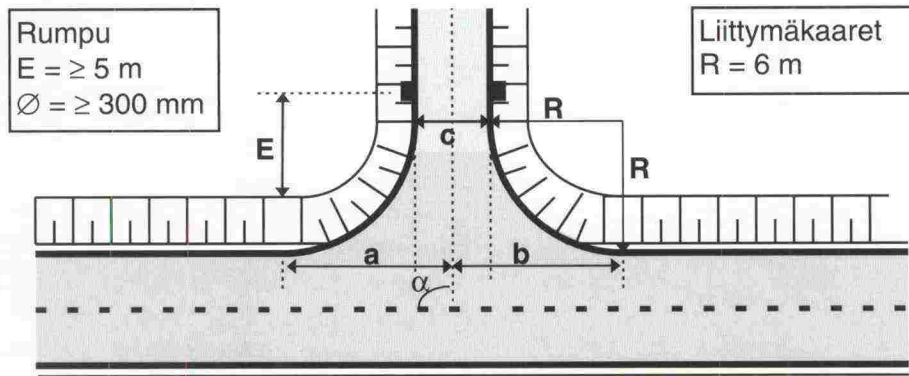
Kunnan rakennustarkastaja
Paikallinen valvoja
Tierekisteri

LUNASTUS

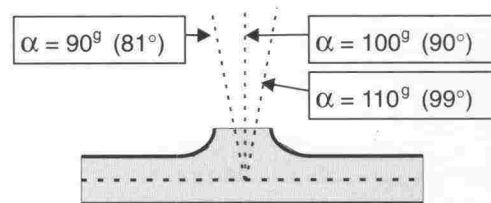
400,00 mk

OHJEET LIITYMÄN RAKENTAMISEKSI

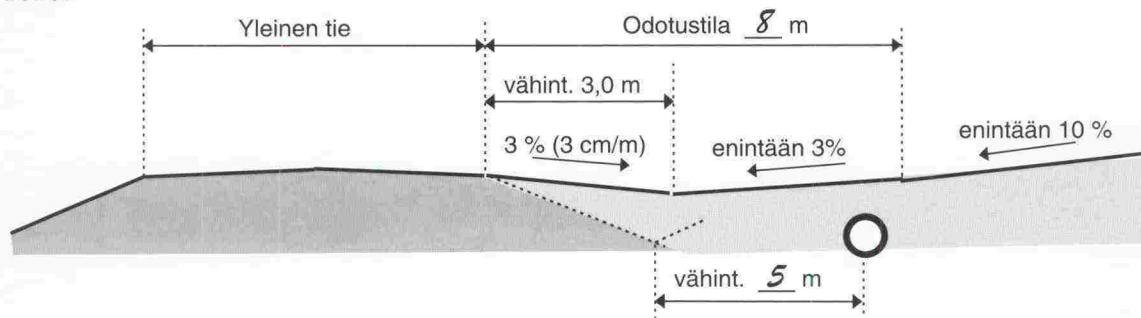
1 Liittymä on rakennettava oheisen piirustuksen mukaisesti.

<p>$R = 6 \text{ m}$ ja $c = 4 \text{ m}$</p> <p>$\alpha = 90^\circ \Rightarrow a = 9,06 \text{ m}, b = 7,15 \text{ m}$</p> <p>$\alpha = 100^\circ \Rightarrow a = 8,00 \text{ m}, b = 8,00 \text{ m}$</p> <p>$\alpha = 110^\circ \Rightarrow a = 7,15 \text{ m}, b = 9,06 \text{ m}$</p>
--

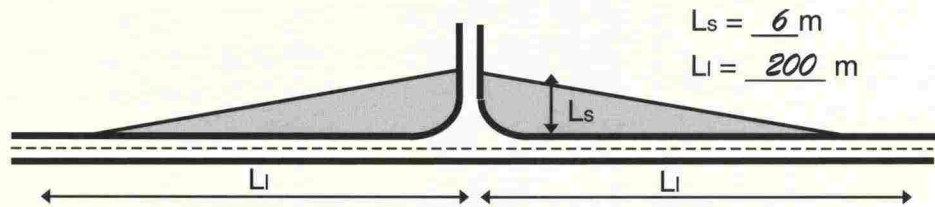

- Liittymän ajopinnan leveys (c) saa kapeimmalla kohdalla olla enintään 4,0 m.
- Liittymäkulman (α) tulee olla $90 - 110^\circ (=81 - 99^\circ)$.
- Liittyvän tien pituuskaltevuuksien tulee olla alla olevan kuvan mukainen. Liittymän sivukaltevuudet on rakennettava niin, että liittyvän tien pintavedet eivät pääse valumaan yleiselle tielle.

- Liittymä on päällystettävä öljysoralla vähintään 5 metrin matkalla yleisen tien reunasta mitattuna. Päällystämisen ajankohta voidaan sopia tiemestarin kanssa.
- Liittymään on tehtävä rumpu, jonka sisähalkaisija on vähintään 300 mm. Rummun etäisyyden on oltava vähintään 5 metriä yleisen tien sivujojalinjasta. Rumpu on asetettava niin syväälle, ettei padotusta synny. Kun yleisen tien kuivatusta parannetaan, huonokuntoisen rummun uusiminen kuuluu yksityisen tien pitäjälle.

- 2 Liittymässä on 1,1 metrin korkeudelta katsottuna oltava vähintään alla olevan kuvan mukainen näkemäesteistä vapaa alue. Yksityisen tien pitäjän on huolehdittava näkemäalueen kunnossapidosta.

- 3 Liittymän rakentajan tulee tarvittaessa asettaa rakennustyöstä varoittavat liikennemerkit ja muutenkin huolehtia siitä, ettei työstä ole vaaraa liikenteelle eikä kohtuutonta haittaa yleisen tien kunnossapidolle. Ohjeet merkkien asettamisesta antaa luvassa mainittu tiepiirin edustaja.
- 4 Liittymään ei tarvita väistämisvelvollisuutta osoittavaa liikennemerkkiä.

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta Xxxxxxxx lääninoikeudesta. Valitus on tehtävä kirjallisesti ja toimitettava lääninoikeuden kirjaamoon 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä.

Lääninoikeuden osoite on

Katuosoite
POSTITOIMIPAikka

Postiosoite on

PL 123
POSTITOIMIPAikka

Kirjaamo on avoinna valtion virastoissa noudatettavana työaikana.

Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä tai postitse. Valituksen lähettäminen postitse tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla. Valituskirjelmän on oltava perillä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä viraston aukioloaikana. Jos valitus myöhästyy, sitä ei tutkita.

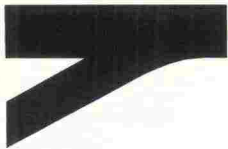
Valituskirjelmässä on mainittava

- tiepiirin päätös, johon muutosta haetaan,
- kohdat, joihin muutosta haetaan,
- muutokset, joita päätökseen vaaditaan ja
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmä on muutoksenhakijan tai kirjelmän laatijan allekirjoitettava. Siihen on myös merkittävä **muutoksenhakijan nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä postiosoite**.

Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksenalainen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä ja
- asiakirjat, joista ilmeneviin seikkoihin muutoksenhakija viittaa perusteluinaan.

Luvan Hakija
Lähiosoite
POSTITOIMIPAikka

Hakemuksenne 9.6.1997

YKSITYISEN TIEN LIITTÄMINEN MAANTIEHEN XXX, KUNTA

HAKEMUS

Olette hakenut lupaa liittää yksityinen tie maantiehen nro XXX tieosoitteeseen 02/1234/oik. Liittymä on tarkoitettu suoraksi kulkuyhteydeksi kiinteistöllä Rno 23:4 olevalle puusepänverstaalle.

PÄÄTÖS

Tiepiiri ei myönnä lupaa esittämänne liittymän rakentamiseksi.

Lainkohta, joiden nojalla päätös on tehty

Laki yleisistä teistä 52 § 1 mom

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Maantielle XXX on vahvistettu liittymäsuunnitelma, jossa on kielletty muiden kuin suunnitelmassa osoitettujen liittymien rakentaminen. Nykyinen kulkuyhteys kyseessä olevalle kiinteistölle on liittymäsuunnitelman mukaisesti maantieltä YYYY.

Esitetty liittymä maantiehen XXX tulisi sisäkaarteeseen lähelle loivaa mäen harjannetta. Liittymään ei ole mahdollista saada riittävää näkemää Hirsijärven suuntaan (nopeusrajoitus 100 km/h), joten liittymästä aiheutuvaa vaaraa liikenneturvallisuudelle ei voida pitää vähäisenä.

Myöskään olosuhteet kiinteistön 23:4 käyttämiseksi hakijan tarkoittamalla tavalla eivät ole liittymäsuunnitelman vahvistamisen jälkeen muuttuneet niin, että olisi perusteltua poiketa voimassa olevasta liittymäsuunnitelmasta.

MUUTOKSENHAKU PÄÄTÖKSEEN

Tähän päätökseen voi hakea muutosta Xxxxxxxx lääninoikeudesta. Ohjeet muutoksen hakemiseksi ovat liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

Insinööri

Paula Päätätjä
Paula Päätätjä

Rakennusmestari

Ville Valmistelija
Ville Valmistelija

LIITTEET

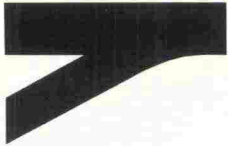
1. Ote liittymäsuunnitelmasta
2. Kopio tielain 50 - 52 §:stä
3. Valitusosoitus

TIEDOKSI

Paikallinen valvoja
Tierekisteri

LUNASTUS

50,00 mk

Tielaitos
Esimerkin tiepiiri

PÄÄTÖS

24.6.1997

TARPEELLISET
KIRJAUS- TMS.
MERKINNÄT

Liittymän Hakija
Lähiosoite
POSTITOIMIPAIKKA

Hakemuksenne 9.6.1997

LIITTYMÄ MAANTIEHEN XXXX, KUNTA

HAKEMUS

Olette hakenut liittymää maantiehen nro XXXX tieosoitteeseen 01/1234/vas. Liittymä on tarkoitettu kiinteistöön Rno 23:4 kuuluvalla metsäpalstalle kulkuun.

PÄÄTÖS

Liittymä voidaan rakentaa hakemuksenne mukaisesti.

Liittymän paikka

Maantie XXXX, tieosoite 01/1234/vas

Liittymän käyttötarkoitus

Liittymä on tarkoitettu kiinteistölle Rno 23:4 kulkuun, ja sitä saa käyttää yksinomaan maa- ja metsätalousajoon (M). Jos liittymän käyttötarkoitus tai liikenne muuttuvat, hakijan on otettava yhteyttä tiepiiriin.

Liittymän rakentaminen

Liittymä on rakennettava ja pidettävä kunnossa tielaitoksen hyväksymällä tavalla yksityisen tien pitäjän toimesta ja kustannuksella.

Päätöksen voimassaoloaika

Liittymä on tehtävä valmiiksi 31.10.1998 mennessä. Sen jälkeen tämä päätös ei ole enää voimassa.

Lainkohdat, joiden nojalla päätös on tehty

Laki yleisistä teistä 52 § 3 ja 6 mom

OHJEET LIITTYMÄN RAKENTAMISEKSI

Liittymä on rakennettava liitteenä 1 olevien ohjeiden mukaisesti. Ennen työn aloittamista, rakentamisesta on ilmoitettava tiepiirin edustajalle, Osoite, Tielaitos ..., puh. 0204 44 XXXX. Työssä on noudatettava tiepiirin edustajan antamia tarkempia ohjeita. Liittymän valmistumisesta on lopputarkastuksen tekemistä varten ilmoitettava tiepiirin edustajalle.

Insinööri

Paula Päätäjä
Paula Päätäjä

Rakennusmestari

Ville Valmistelija
Ville Valmistelija

LIITTEET

1. Ohjeet liittymän rakentamiseksi

TIEDOKSI

Paikallinen valvoja
Tierekisteri

LUNASTUS

400,00 mk

ISBN 951-726-327-9
TIEL 2120005